Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 125. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ТРАВНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 125. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 16, 1952. VOL. LX.

НАФТОВІ РОБІТНИКИ ПОГОДИЛИСЯ НА ПІДВИШКУ ПЛАТНІ

Вашингтон. — Рада Стабілізації Платень вирішила обмежити підвишку платень промислових робітників до 15 центів на годину. Це мала бути підстава для наладнання нафтового страйку, який тривав уже пів місяця. Це обмеження підтримали представники публіки й робітництва, які засідають у раді, а представники промислу обстоювали підвишку на десять центів. Вирішення стосується тільки до одного випадку, одначе воно стало засадою при наладнанні страйку 90,000 нафтових робітників. Приймаючи підвишку на 15 ц., рада тим самим відкинула вимогу підвишки на 18 ц. на годину, на яку згодилася організація фармерів у Біллінґс, у стейті Монтана та 137 членів нафтової юнії з Конґресу Індустріяльних Організацій. Після ухвали ради, економічний стабілізатор Роджер Е. Путнам потвердив цю засаду, а за кілька годин координаційний комітет, що представляє 22 страйкуючі нафтові юнії, прислав з Денвер, у стейті Колорадо, оповістку, що нерадо приймає цю ухвалу як підставу до полагодження спору в справі підвишки платень. Нафтові підприємства, з яких багато наперед уже заофедували робітникам підвишку на 15 ц. на годину, почали швидко діяти, щоб прийняти формулу ради і покінчити переговори з юніями для закінчення страйку.

Високі урядовці дають підтримку юнії сталеварників

Филаделфія. — Адміністрація през. Трумана, через своїх верховних урядовців, дала беззастережну підтримку в боротьбі юнії сталеварників за здобуття підвишки платні. Це сталося таким способом, що віцепрезидент Албен В. Барклі й секретар праці Моріс Дж. Тобін явилися на конвенції юнії сталеварників з промовами перед 3,000 делеґатами, що представляють 600,000 зорганізованого робітництва. На конвенції ухвалено одноголосно резолюцію з вимогою до сталевих підприємців, щоб вони прийняли рекомендацію Ради Стабілізації Платень в справі підвишки платні. На випадок, що не прийде до швидкого наладнання підвишки, конвенція вирішила викликати страйк сталеварних робітників. Юнійні провідники загрозили, що страйк буде викликаний негайно, як би Верховний Суд Злучених Держав закінчив керівництво сталеварних підприємств, яке тепер виконує федеральний уряд. Віцепрезидент Барклі сказав у своїй промові, що це „не по-американськи" противитися рішенню Ради Стабілізації Платень і висловив надію, що юнія вийде переможно в теперішнім спорі. Секретар Тобін заявив, що це вирішення Ради Стабілізації Платень було справедливе й тому підприємці повинні були його прийняти.

Маринарка ЗДА збагатилася на новий корабель-велетень

Велетенський корабель „Юнайтед Стейтс" зійшов на воду 14 квітня ц. р., щоб служити на морі інтересам ЗДА. При першім плаванні корабля найшлося на ньому 1699 спеціялістів та гостей, що, при прекрасній погоді, мали нагоду подивляти досконалість найбільшого (52,000 тонн) і найшвидшого корабля нашої цивільної фльоти. Корабель був збудований в Нюпорті й спущений на води Джеймс Рівер, при урочистих салютах й окликах численно зібраної публіки та докових робітників, де корабель був збудований. На капітанському мостику корабля знаходився командор Геррі Менінґ, що буде керувати кораблем під час його майбутніх рейсів між Ню Йорком і Европою, отже до Франції і Англії. Своїми удосконаленнями, новий корабель перевищує всі, досі існуючі кораблі, не виключаючи й славну „Королеву Мері" („Квін Мері"). Корабель зможе, своїм 2,000 пасажирам дати усі вигоди наймодернішої техніки й зробити переїзд через океан швидким і приємним.

Схвалення користей для ветеранів корейської війни

Вашингтон. — Комісія ветеранів в Палаті Репрезентантів схвалила внесок про приділення одного більйона доларів річно для членів збройних сил ЗДА, що несуть військову службу під час війни в Кореї. Привілеї торкатимуться мужчин і жінок, що носять військовий однострій, почавши з 27 червня 1950 року, коли війська ЗДА виступили проти напасників у Кореї. Друга кінцева дата, — по закінченні війни, — буде устійнена пізніше.

УРЯД ЗАБОРОНЯЄ ДЕЯКІ ХЕМІКАЛІЇ В СТАНДАРТОВИХ РОДАХ ХЛІБА

Вашингтон. — Федеральна Адміністрація Харчів, Ліків і Косметиків, опираючися на секції 401 закону про чистоту харчів, ухвалила засаду, щоб підприємства стандартових родів хліба, продаваного в різних стейтах водночас і перевожених в тій цілі через кордони стейтів, виключили деякі досі загально вживані складники, головно ті, що давали хлібові вигляд свіжости на кілька днів, хоч хліб був черствий. Це відноситься головно до п'ятьох загально вживаних родів хліба, а саме: білого, „збогаченого", молочного, пшеничного, разового і родзинкового. Вирішення адміністрації Харчів наказує ввести нові правила з 13 серпня, виключаючи 30 складників, вживаних тепер при виробі хліба по фабриках. Між забороненими складниками находиться чорна меляса з трощі, зконцентрована вода, вивар з родзинків і сливок, мука з насіння бавовни, мука з квасолькових горіхів, вівсяна мука і багато хемікалій. Найважніша постанова така, що забороняється вживати хемікалій для „зм'якшування хліба". Такі хемікалії дають хлібові вигляд свіжости на цілі дні після випечення, коли хліб стає черствий. Деякі хемікалії були навіть засуджені як трійло, одначе були загально прийняті для втримання вигляду білого хліба. Постанова Адміністрації Харчів стосується тільки до стандартових продуцентів хліба, одначе треба надіятися, що її приймуть теж і місцеві пекарі під натиском прилюдної опінії.

АЧЕСОН ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ПІДУТЬ НА УСТУПКИ В БЕРЛІНІ

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон вияснив, що американські урядовці освідомлені про нові совєтські погрози проти Західного Берліну і заявив, що кожен повинен розуміти, що Злучені Держави боронитимуть свого становища в тому місті. Це сказав він на пресовій конференції, на якій теж звернув увагу на войовничий тон в заявах заступника прем'єра Східної Німеччини, Вальтера Ульбріхта. „Такі дії й вияви стоять у протилежності до заяв про мир і єдність, про яку говориться з такою рішучістю по совєтсько-комуністичнім боці" — сказав Ачесон. На запит, що Америка думає зробити в справі обмеження Росією аліянтських патруль між Західною Німеччиною й Берліном, Ачесон відповів, що ЗДА пильно прослідкують такі вмішування Росії. При цьому він пояснив, що ці патрулі це тільки „патрулі зчемности". — „Це військова поліція, яка проходжується вперед і взад подорозі, а її завданням помогти вантажним автам і шоферам, які зазнають ушкоджень на шляху" — додав секретар. Згадуючи про войовничий настрій Ульбріхта, Ачесон заявив, що не зважаючи на те, він задумує поїхати до Берліну для підписання договору з Західною Німеччиною, який признає їй стан близький до повної суверенности і дасть спроможність приєднати Західну Німеччину до Европейської Оборонної Спільноти. Дня підписання договору в Боні ще не встановлено, бо мають бути обговорені ще деякі точки, сказав Ачесон.

Австралійський прем'єр в дорозі до Лондону і Вашингтону

Мелбурн, Австралія. — Австралійський прем'єр Роберт Г. Мензіс відлетів вчора літаком із Сіднею до Лондону, щоб обговорити з прем'єром Черчилем деякі обмеження, що їх наложив австралійський уряд на стерлінґовий імпорт, але по дорозі він поверне до Вашингтону та відбуде наради з президентом Труманом. Предметом цих нарад будуть головно деякі оборонні комплікації, що виникають для Австралії з факту, що вона силою свого географічного положення, не є членом Північно-Атлантійського Пакту. Трудність в тому, що Австралія не має доступу до всіх тих довірочних інформацій, на яких аліянти базують свою оборонну підготовку, і тим самим вона не зможе відтяжити своїх оборонних відповідальностей.

Дальше обкроювання фондів відпало в сенатській комісії

Вашингтон. — Сенатська комісія збройних сил 7 голосами проти 6 припинила пропозиції для дальших обкроювань фондів, призначених на Програму Взаємної Безпеки і порекомендувала повному Сенатові прийняти обкроєння комісії закордонних справ, на один більйон дол. Комісія рекомендує прийняти видаток в $6,900,000,000 на економічну й військову допомогу заморським країнам, що йдуть солідарно з ЗДА. Комісія збройних сил на цій підставі обговорила свій давніший плян в справі видатків на озброєння. Він вимагає дальших обмежень на $400,000,000 в додатку до обмеження на $1,000,000,000.

Перше загальне зібрання Міжнародного Пресового Інституту в Парижі

Париж. Минулого четверга тут відкрито перше загальне зібрання Міжнародного Пресового Інституту, в якому бере участь 108 редакторів з 23 країн. Голова екзекутивного комітету Інституту, Лестер Маркел, що є редактором недільного видання Н.Й. Таймсу, заявив на відкритті, що головною метою Інституту є створити форум для виміни думок редакторів з поодиноких країн та змагати до постійного поліпшування виміни інформацій між поодинокими країнами. Гостем на цьому інавґураційному зібранні був французький міністер закордонних справ Роберт Шуман, який м.і. заявив, що мировий контракт між аліянтами і Західною Німеччиною, що мав би бути підписаний вже в найближчому часі, цілком не виключає теж західно-совєтського порозуміння в справі об'єднання Німеччини. Якщо Москва справді щиро і без підступу бажає собі такого об'єднання, вона матиме ще багато часу між підписом контракту і його ратифікацією, щоб з'ясувати свої думки та довести до відповідного порозуміння.

Російська революція 1917 року, це зразок для американських комуністів, каже Буденц у суді

Ню Йорк. — У своєму черговому свідченні під час процесу шістнадцятьох комуністичних провідників, свідок обвинувачення Луї Буденц, що, як бувший діяч комуністичної партії і редактор її органу досконало поінформований в усіх скритих рушіях цієї партії в ЗДА вказав на приклад Москви, що його наслідують комуністи в Америці. А саме, він ствердив, що перебіг революції 1917 року в Росії, яка закінчилась кривавою перемогою большевиків, — це зразок, що його хочуть наслідувати комуністи в ЗДА для захоплення влади. Це свідчення він подав, уточнюючи свої попередні пояснення, що американські комуністи вживають скритої „Езопової" мови у своїй підривній діяльности, що саме робив і доражджував робити провідник російського комунізму, Ленін.

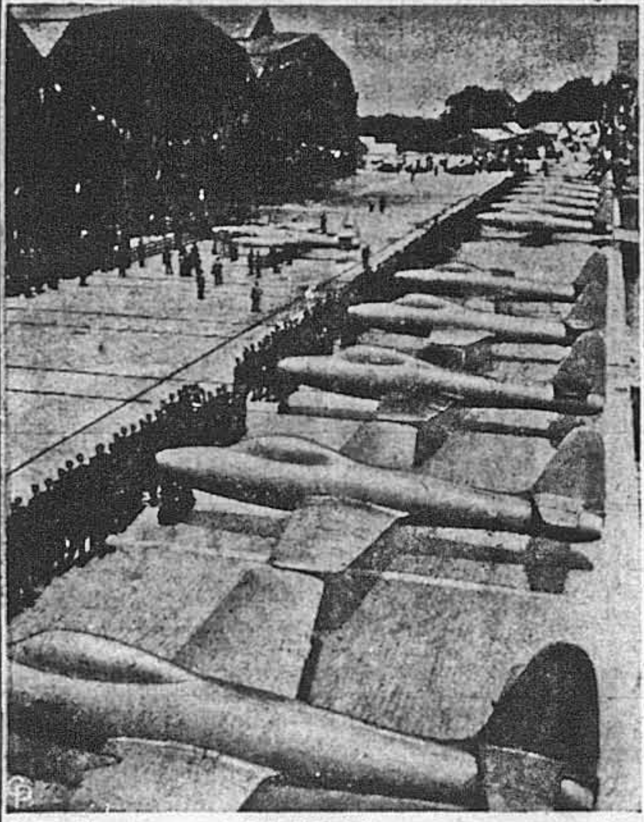
ШКОЛА ТАНЦІВ В. БАКАДА НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Ню Йорк. В найближчу суботу, 17-го травня, на телевізії (канал 5) виступить о год. 11-тій рано керовано Володимиром і Ніною Бакадами школа танців. Виступ відбудеться в рямках окремої дитячої програми. Діти школи Бакадів танцюватимуть козачка, гопака та чумака.

ВТЕЧА НЕБЕЗПЕЧНИХ ЗЛОЧИНЦІВ ІЗ В'ЯЗНИЦІ

Енґлтон, Тексас. — Із стейтової в'язниці Ремзі, вдалося втікти чотирьом небезпечним злочинцям. Вони використали для своєї втечі вантажне авто, захопивши з собою, як закладницю, працівничку медичної обслуги в'язниці, паню Спролс з її дитиною. З своєю закладничкою, втікачі їхали автом п'ять годин до міста Енґлтон. Там, втікачі відпустили закладників, залишили авто, а самі пробували рятуватися дальшою втечею. Проте два втікачі вже дісталися знову в руки поліції, а на волі ще знаходяться два інші. Один з втікачів це бувший літун. Він продістався на летовище та намагався відлетіти літаком, але безуспішно. Тоді він поспішно зник з летовища й перебуває в дооколишніх лісах.

ДЛЯ СПІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

В італійському порті Бріндізі відбулася велика врочистість з нагоди передачі італійській авіяції першої великої посилки американських боєвих турбо-літаків і бомбардувальників. Забезпечення італійської авіяції наймодернішими американськими літаками відбувається в рямках договору про взаємну безпеку

НІМЕЦЬКІ ЧЕРВОНІ ЗАСУДЖУЮТЬ АЛІЯНТСЬКУ ВІДПОВІДЬ МОСКВІ

Берлін. — Один день після того, як уряди Злучених Держав, Британії і Франції передали Москві свою відповідь на її пропозицію в справі об'єднання Німеччини, східно-німецькі комуністи гостро виступили проти тої відповіді, обвинувачуючи аліянтів, що вони бажають „вічного поділу" Німеччини на те, щоб могти включати західну її частину в атлантійський оборонний аліянс. Західні великодержави в своїй відповіді погоджувались на об'єднання Німеччини та на чотиродержавні переговори в тій справі, але за передумову того поставили вимогу вільних виборів в цілій Німеччині та попередньої перевірки безсторонньою комісією об'єктивних можливостей таких вільних виборів. В коментарах комуно-німецького інформаційного Бюра закидується західним аліянтам теж проволоку у відповіді на совєтські пропозиції. „Західні великодержави знову намагаються недопустити до мирної розв'язки німецької проблеми" — сказано в тому повідомленні, яке в західних колах вважається барометром того, якої реакції на цю відповідь можна сподіватися теж з боку Москви. Крім того, червоні закидують „західним імперіялістам", що вони відкидають совєтську пропозицію створення німецької національної армії тому, бо бояться, що ця армія захищала б німецьку незалежність і суверенність, що не є в їхньому інтересі, бо „американські аґресори" хочуть тільки, мовляв, німецького гарматнього м'яса, щоб могти почати війну проти — „миролюбивих народів."

Британія інтенсивно приготовляє свою першу атомову пробу

Лондон. — Згідно з інформаціями з бюра прем'єра Черчила, Британія інтенсивно приготовляється до першої проби своєї власної атомової бомби. Проба відбудеться на островах Монте Белльо біля Австралії і в ній візьмуть участь представники британських і австралійських збройних сил, як теж представники поодиноких урядових аґенцій обох країн. Проте, ціла проба буде строго довірочна і в ній не братимуть участи не тільки кореспонденти і фотографи, але правдоподібно навіть парляментарні представники. Вже тепер поінформовано, що в цій першій пробі не будеться робити жадних експериментів з живими сотворіннями, як це роблено в американській пробі на Бікіні. — Деякі кораблі вже виїхали з Британії, щоб підготовити пробу, а інші ще вибираються. Точної дати проби не подано. Цими пробними операціями командуватиме адмірал А. Д. Торлес.

Іден взиває соціялістів до ясної політики в справі Німеччини

Лондон. — В англійському парляменті відбулися дебати над політикою в відношенні озброєння Німеччини. Міністер закордонних справ Антоні Іден взивав опозицію до підтримки урядового становища в цій справі, або взяти на себе відповідальність за руїну европейської оборони проти совєтського імперіялізму. Відповіді лейбуристської опозиції були незадовільні та сором'язливо збентежені, бо сама Соціялістична Партія, коли була при владі минулого року, вела таку політику супроти Німеччини, якої тепер домагається уряд консерватистів. — Бувший прем'єр Атлі давав вимиваючу відповідь на заяви Ідена, він ніби схвалював становище Ідена, але й ставив деякі застереження. Зате Анюрін Беван відкрито виступив проти того, щоб уже тепер втягати Німеччину до Західного Оборонного Пакту та її узброювати. Беван домагався, щоб скликати наради чотирьох в справі Німеччини, відложити справу німецького озброєння аж після виборів у Німеччині та взятися за неї аж тоді, як західні держави будуть належно узброєні. —

Комісія Людських Прав відкинула совєтський внесок про обмеження наукових дослідів

Об'єднані Нації, Н. Й. — Комісія Людських Прав відкинула 14 голосами проти 4 совєтський внесок, щоб уряди обмежували наукові досліди та не допускали до зловживання науки для продукції атомової зброї та бактеріологічної війни. Совєти домагалися, щоб їхній внесок був уміщений у будучих мирових договорах про людські і соціяльні права між членами ОН. Зате Комісія прийняла більшістю 14 голосів внесок ЗДА, щоб уряди згодилися „на необхідну волю для наукових дослідів". Під час дебат представник Ливану, д-р Карім Азкуль, заявив, що схвалення совєтського внеску було б однозначне з дозволом урядам держав вмішуватися в наукові досліди.

ГЕН. КЛАРК УНЕВАЖНИВ ДОГОВІР З ЧЕРВОНИМИ ПОЛОНЕНИМИ

Токіо. — Генерал Марк В. Кларк, новий командант аліянтських збройних сил на Далекому Сході заявив вчора, що договір ген. Колсона з комуністичними полоненими на острові Кодже за звільнення схопленого ними ген. Додда, команданта табору, „не має жадної важности". Генерал Кларк твердить, що „повновласті ген. Колсона договорюватись з полоненими не відносилися до того, щоб він міг приймати будь-які злобні і фальшиві обвинувачення, на яких комуністи базували свої домагання". В дальшому ген. Кларк вияснив, що обставини, в яких відбувалося порозуміння з комуністичними полоненими, були від самого початку під фізичною загрозою для життя старшини Об'єднаних Націй, та що дотеперішні доходження виявили, що ціла та справа була дбайливо приготована з метою „пропаґанди для захмарення цілої проблеми воєнних полонених на переговорах в Панмунджом". Раніше ген. Кларк повідомив, що слідство в справі схоплення і опісля звільнення ген. Додда, як теж обіцянок, що їх дав червоним полоненим ген. Колсон продовжується і буде закінчене в найближчому часі та що тільки тоді будуть подані до загального відома всі подробиці. Оба генерали були попереднього дня в Токіо, щоб здати ген. Кларкові особистий звіт, і негайно після того були відправлені назад до Кореї. Гостра акція проти їхньої поведінки ведеться теж у Вашинґтоні і навіть говорено про можливість польового суду над ген. Доддом за його легкодушність, що призвела до його схоплення, та над ген. Колсоном, що переступив свої повновласті і прийняв фальшиві обвинувачення з боку комуністичних полонених. Ці обвинувачення вже почали цілою парою використовувати комуністична пропаґанда. На переговорах в Панмунджом комуністична делеґація приготовила на цій підставі довгий список обвинувачень проти аліянтів, включно із закидом, що вони використовують в Кореї атомову зброю. Аліянтський представник назвав ці обвинувачення нісенітницями та пропонував перервати дальші переговори, але на комуністичне домагання вони продовжуватимуться сьогодні. Крім того, китайські комуністи скликали на 28. травня так звану азійсько-тихоокеанську мирову конференцію в Пейпіні, яка має послужити черговою трибуною для комуністичної пропаґанди.

Передбачують конґресове слідство в справі умови в Кодже

Вашингтон.—Основне конґресове слідство в справі схоплення північними корейцями американського генерала на острові Кодже і в справі різних обіцянок генерала, щоб добитися звільнення, заповідають провідні конґресмени обидвох партій. Члени обидвох конґресових палат висловлюють обурення на вістку про понижаючу поведінку американських генералів, яку комуністи використують тепер для своєї пропаґанди. Сен. Стайлс Бриджес, республіканець з Ню Гемпшир, заповів, що він зголосить відповідну резолюцію з вимогою слідства. У промові в повному Сенаті він натаврував поведінку ген. бригадира Франсіса Т. Додда, який дав себе схопити, а ген. Чарлса Ф. Колсона, що в заяві до полонених вказав на якісь надуживання в таборах полонених, навіть про убивства. Теж провідні члени Палати Репрезентантів обговорюють цю справу з негодуванням на генералів.

Аліянти перевірять проєкт договору з Німеччиною

Бонн. — Сьогодні тут повідомлено, що західні представники рішили перевірити та змінити фразеологію деяких клявзуль приготованого вже мирового контракту з Західною Німеччиною. Зміни пороблено в тому напрямку, як його бажали собі німці, — хоча і не в цілости. Ці зміни відносяться головно до деяких полекш в повновластях німецького уряду в справах зв'язків з іншими країнами, до взаємної німецько-аліянтської консультації на випадок потреби проголосити виїмкове положення і т. п. Контрактовий договір мав би бути підписаний згідно з пляном ще до кінця цього місяця.

Перші докторські титули в Ізраїлі

Тель Авів, Ізраїль. Єврейський Університет надав 62 студентам медицини перші докторські титули, осягнені в вільній державі Ізраїля. При цій урочистості був присутній прем'єр Давид Бен-Ґуріон, декан Медичного Відділу та його президент. Ці перші лікарські дипломи мають велику вагу для молодої держави Ізраїля, бо в ній велика недостача лікарських сил. На 1,500,000 мешканців практикують там тільки 3,000 лікарів, а це замало, бо Здоровна Організація ОН домагається, щоб на кожних 100,000 мешканців було 110 лікарів.

ФРАНЦУЗИ ВЗЯЛИ ТУНІСЬКОГО БЕЯ ПІД ВІЙСЬКОВУ ОХОРОНУ

Туніс. — Французькі війська взяли під свою охорону туніського 70-літнього бея. Перші вістки про те, що французький резидент усунув туніську сторожу коло палацу бея, показалися неправдиві. Ця французька сторожа має дбати про те, щоб двоє дітей бея не могли впливати в протифранцузькому дусі на номінального володаря Тунісу. Ці діти, це князь Чадлі та княжна Закія, жінка усуненого туніського міністра, яку обвинувачують у зв'язках з туніськими націоналістами. Французи взяли під військову охорону бувшого прем'єра і трьох членів усуненого силою кабінету. Вибух нових заворушень товаришив французькій акції. Одна бомба вибухла в канцелярії директора публічних робіт і зранила три особи. Інша бомба в головному поштовому уряді вбила п'ять осіб. В сутичці поліції з арабами вбито одну жінку та поранено кілька осіб. В такий спосіб заіснував виїмковий стан в Тунісі. Вже в 8.30 вечером не вільно нікому виходити на вулиці, а на телефон, телеграф та часописи наложено цензуру.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГРА ЗА НІМЕЧЧИНУ

Уряди Злучених Держав, Британії і Франції передали минулого вівтірка урядові Совєтського Союзу заповіджену вже від деякого часу відповідь на совєтські поропозиції в справі об'єднання Німеччини. Ця совєтсько-західна дипломатична гра за Німеччину ведеться в теперішній дипломатичній формі вже від деякого часу і її перебіг коротко такий:

Совєтський уряд в своїй ноті з 10-го березня запропонував західним великодержавам скликати негайно великодержавну конференцію, на якій вирішено б справу об'єднання Німеччини. Кремль виступив зі своїми пропозиціями після того, як аліянти, успішно завершивши без Совєтів справу мирового договору з Японією, поробили низку заходів для відповідної стабілізації свого відношення до Західної Німеччини та включення її в европейську оборонну спільноту. Відповідаючи на цю першу ноту, аліянти принципово погодились і на великодержавну конференцію, і на об'єднання Німеччини, але рівночасно домагались від Совєтів точнішого спрецизування їхніх пропозицій та видвигнули застереження, що таке об'єднання Німеччини і створення одного всенімецького режиму може наступити тільки у висліді вільних виборів в цілій Німеччині.

В своїй черговій ноті з 9-го квітня совєтський уряд „спрецизував" свої пропозиції в той спосіб, що погодився на "вільні вибори" в цілій Німеччині, на привернення Німеччині повної суверенности, включно з власними збройними силами, але із застереженням, що Німеччина не матиме права належати до будь-якого політичного чи військового бльоку держав. Рівночасно Кремль повторив свою пропозицію „негайної" великодержавної конференції в цій справі.

Аліянти в своїй останній відповіді знову погоджуються принципово на об'єднання Німеччини і на великодержавну конференцію в цій справі та на всенімецькі вибори, але з одним головним застереженням: окрема безсторонна комісія Об'єднаних Націй або в іншій формі — залежно, як собі того бажають Совєти — повинна перевірити можливості вільних виборів в східній і західній зонах Німеччини та поробити відповідні рекомендації. Щойно тоді могла б відбутися великодержавна конференція. Рівночасно аліянти відкинули совєтські застереження щодо участи Німеччини в оборонних бльоках.

Від самого початку цеї дипломатичної гри за Німеччину не було жадного сумніву щодо її справжніх причин і цілей. Єдиною метою цеї гри із совєтського боку було не допустити, або бодай припізнити включення Німеччини в західну оборону. І Москва і Захід здають собі справу, що вклад Західної Німеччини в західну оборону сильно переважить відношення сил в західний бік. Тому теж аліянти пішли німцям на далекойдучі поступки, а совєти зі свого боку намагаються переліцитовувати їх бодай пропаґандою.

Гра за Німеччину продовжується не тільки дипломатією, але й всіми іншими методами совєтської політики, включно з терором і шантажем. Недавній провокативний напад совєтських боєвих літаків на французький пасажирський літак в дорозі із Франкфурту до Берліна, нові погрози бльокади Берліна, припинення аліянтських патруль на шляхах між Берліном і Західною Німеччиною, включно з останньою погрозою ремілітаризації Східної Німеччини, до речі зайвою, бо большевики її вже ремілітаризували, все це гра за ту саму ставку — Німеччину. З цього здають собі справу теж німці та використовують обставини і підбивають собі ціну.

Досі ця гра за Німеччину вдержується ще в не дуже загрозливих формах, хоча вже й були погрози „другої Кореї". Цю обережність виясняється величиною ставки та риском гри, в якій можна програти або виграти не тільки Німеччину, але й дослівно все. Тому то цій грі за Німеччину приділюється таку велику увагу в міжнародній опінії.

ВІЙНА, ЧИ НІ?

Діючий генеральний прокурор Ф. Б. Перлмен обороняючи в Вашингтоні перед Верховним Судом Злучених Держав перебрання урядом заряду сталеварень, покликався на надзвичайні обставини, спричинені війною. Очевидно, він мав на думці війну в Кореї. Суддя Джексон цілком слушно підкреслив, що й він переконаний, що країна веде війну, але заквестіонував становище уряду до цеї проблеми, бо ж президент Труман далі постійно говорить про „поліційну акцію" в Кореї, яку ведуть Об'єднані Нації.

Як знаємо, президент Труман уже заявив, що він вважає себе „конституційним президентом" і застосується у цій справі до рішення Верховного Суду. Такого рішення можна надіятись щойно за кілька тижнів. Це добре. Суддям треба добре подумати. Тут же мова не так про спір між зарядами сталеварень та юнії, як про конституційні права президента! А Конституція така, що ці права можна всіляко інтерпретувати, навіть дуже широко, як це було за Ф. Д. Рузвелта. Справа ця одначе не виглядає аж так, як це представляють найзавзятіші републіканські противники Трумана, що тут йде про те, чи Злучені Держави мають остати надалі републікою, чи „фашистською диктатурою".

Верховний суддя Джексон заявив: „По-мойому — це війна". Не інакше розуміє це пересічний американець. Видно, що й сам президент Труман так це розуміє, коли генеральний прокурор обороняє його поступок надзвичайним станом, спричиненим війною.

Отже треба було такого спору за владу президента, що дійшов аж до Верховного Суду Злучених Держав, щоб з боку уряду вийшли прості й усім зрозумілі слова, що Америка веде справжню війну. Та ще треба нових обставин, які примусили б уряд заявити такою самою простою мовою, що Америка воює з — СССР, хоча б тільки на корейськім відтинку. Бо ж така є дійсність.

Уся ця „дипломатична гра" Об'єднаних Націй, яка баламутить світ „поліційними акціями", які нині в Кореї, а завтра можуть повстати ще й на іншому місці, завдала вже багато ран демократіям. Крайня пора це ясно бачити і передбачити сумні наслідки такої політики. Розмова на тему війни, яка велася 13 травня ц. р. у Верховнім Суді Злучених Держав, виявила тільки малесеньку частину великої проблеми — війни з Совєтами. Але добре, що хоч вийшло наверх з високої політики таке, що здоровий розсудок мусить вважати нонсенсом.

Віктор Приходько

РОЗМОВА ПРО ПЛЯН

— *Пишете: „Без пляну". А що ж по-Вашому, є плян, в чім його суть, у чому він полягає?*

— Як же? У статті — „Без пляну" я в загальних рисах зазначив у чім справа: ми усі біжимо, поспішаємо, пишемо, виступаємо, протестуємо і навіть в окремих ділянках на коротку мету щось плянуємо, але загально, у тому вищому і найвищому розумінню, ми безперечно живемо без пляну.

— *А що, власне, Ви розумієте під тим „вищим і найвищим розумінням"?*

— Бачите, як Вам сказати? Під тим вищим і найвищим пляном я розумію: щоби колись так усі ті, що біжать, спішать, пишуть, видають і роблять політику, один раз сказали собі: стоп! Закиньмо всі біжучі діла й турботи і візьмім нашу справу, так би мовити, ґльобально: у маштабі світовому і в розрізі, сказати б вічности. Ось так: є небо, є земля і на тій землі живе сорокмільйоновий український народ. Кожний народ визначує для себе свій історичний шлях, свій ідеал, до якого має змагати і ті засоби, якими має того ідеалу досягати. Отож і нам, українцям, треба раз засісти й переглянути нашу справу, так би мовити, ґльобально, маючи перед собою ту „вічність", в якій має жити наша нація.

— *Добре. А хіба ж ми, Україна, не маємо свого твердо поставленого національно - політичного ідеалу і хіба не знаємо тих засобів, якими того ідеалу треба досягати?*

— Так, в основному, Ви маєте рацію. Але візьмім такий приклад: є армія в поході, — вояки йдуть. Одначе один хотів би вже відпочивати, а другий ще має силу йти, але обидва не знають, де саме й коли буде зупинка. Отже, на це є штаб: він наперед визначив, де будуть спати й скільки та як вояки будуть відпочивати: де буде обід, де вечеря, а де — нічліг. І от, коли є штаб і коли він діє по-штабовому, себто дивиться наперед, в майбутнє, то він провадить армію на місце бою свіжу та бадьору й осягає успіху.

— *Так, але ж ми, на жаль, ще не армія. До чого ж Ваш приклад?*

— Кажете правду, — ми не армія, але ми ще щось більше: ми — Нація і то — „Нація в поході", як хтось влучно висловився. І коли армія і навіть звичайний полк мусить мати свій штаб, то як же він необхідний для цілого народу.

— *Ви говорите занадто теоретично, абстрактно, я хотів би, щоб Ви конкретно вказали, в чім же мав би полягати той вищий і найвищий плян?*

— Я Вам скажу: це не є занадто мудра і абстрактна філософія: засадіть до праці кількох наших людей — кращих фахівців у певних ділянках національного життя і дайте їм завдання на тему: що мусимо робити сьогодні, маючи на увазі сучасний стан і можливості української нації та її завдання і потреби в ближчій і дальшій перспективі. І Ви дістанете надзвичайно цінну річ: змагання і праця цілої національної спільноти із стану випадковости, доривочности й метушні, переставляться на спасенні рейки пляну і програми.

— *Я хотів би бодай пару конкретних прикладів.*

— Радо служу. Почну з прикладів неґативних, коли над пляном не зупинились. Це, напр., історія наших дипломатичних стосунків з цілою низкою, — а фактично зо всіма, — европейськими державами за час існування української державности в р.р. 1917-1920.

Передбачливість і державний інтерес вимагали, щоб всі наші посли й голови та члени дипломатичних місій до окремих держав залишили свої записки, звіти чи спогади про історію зносин Української Держави з дотичними европейськими. Між тим, за малесенькими виїмками, ми майже нічого під цим оглядом не маємо, а всі дипломати У.Н.Р., знов же, за поодинокими виїмками, уже повмирали і усе за собою забрали. А були це видатніші наші люди — широкої освіти та великої культури. Назвати б хоча деяких: проф. С. Шелухин та граф. М. Тишкевич (Франція), д-р Стаховський (Англія), М. Порш і барон Штейнґель (Німеччина), проф. М. Славинський та соціолог О. Бочковський (Чехословаччина), проф. К. Мацієвич (Румунія), д-р Дмитро Левицький (Голяндія й Данія), проф. д-р Дм. Антонович (Італія), історик Вячеслав Липинський (Австрія), проф. К. Лоський (Швеція, Норвегія), д-р М. Галаган (Мадярщина), д-р Ф. Матушевський і д-р Модест Левицький (Греція), д-р Лукасевич (Швайцарія), барон Василько (Швайцарія й Німеччина), д-р Юліян Бачинський (ЗД Америки) і т. д., і т. д. Уявіть собі, якби всі вони залишили свої упорядковані записки з документами про зносини України з тими державами до яких вони були вислані! Який би це був цінний матеріял високого державного значення, зокрема тепер, коли білі росіяни та наші несвідомі малороси намагаються цілком викреслити з історії величній період української державности. А, між тим, сталось це через брак пляну чи отого плянування наперед, коли йдеться про справи великі. Єдине виправдання в цьому те, що в 20-х роках усі ці люди були в силі віку й кинулись до біжучої національної праці. Вони „не мали часу" оглядатись „назад" і дивитись наперед. Себто якраз так, як ми діємо сьогодні.

Правда, з цієї помилки в минулому, із залізною логічністю випливає й плян позитивний: усі ті нечисленні українські дипломати та керівники української закордонної політики, що залишились при життю, мусять в першу чергу засісти до своїх мемуарів. А наші централі, що диспонують засобами, мусять всяко уможливити їм працю.

Ось Вам — один з прикладів у ділянці плянування. А оце другий неґативний приклад, який наочно показує, що в справах державної ваги треба уміти дивитись наперед. Це — доля нашого Празького Музею Визвольної Боротьби, що, як відомо, попав до рук большевиків. Треба зазначити, що цей Музей дійсно виправдував свою назву: там було зібрано майже все найголовніше, що документувало і свідчило про нашу визвольну боротьбу. Правда, у випадку Музею були заздалегідь голоси перестороги, але їх на жаль, не взято під увагу: все „не було часу" застановитись над цим питанням. Теж і з цього випливає позитивний невідкладний плян: зібрати й захоронити усе, що ще заціліло і виказати під цим оглядом всяку допомогу архівам — Наукового Т-ва ім. Шевченка та Укр. Вільній Академії Наук.

Це, — так би мовити, — по лінії збереження мертвих матеріялів.

А ось — пляновий підхід щодо матеріялу живого, людського. Рахуйте: наймолодші учасники українських визвольних змагань з р.р. 1917-20 могли мати по 20-30 літ. Отже усі вони нині на шостому й сьомому десятку. Що це означає? Що за 10 літ, взявши загально уже не буде в живих жадного свідка — сучасника існування Української Держави. Перегорнеться велика історична сторінка! Це — обставина глибокого значення, якої не може не взяти під увагу український державник. Ви бачите: саме констатування цього факту, диктує цілу програму: певна частина українського суспільства — всі наші старші діячі — політичні, військові, суспільні мають обов'язок залишити нащадкам досвід своєї боротьби, щоб вони не мусіли починати „спочатку". Це є великий плян, для виконання якого існує дуже обмежений термін: цю обставину можуть легковажити й недоцінювати одиниці й десятки, але виконанню цього пляну мають приділити всю увагу провідні чинники.

Але на цьому — не кінець. Цей погляд у майбутнє висуває на увесь ріст питання зміни. Питання, яким у нас, властиво, ніхто не турбується і не займається. Ви ж знаєте, як у нас: старий політик нікого не припускає до політики, старий професор — до науки, аж до „смертного ложа". А потім виявляється, що у нас „нікого нема". Замість „зміни", що в 30-40 літ уже працює та вправляється поруч із старими виконуючи відповідальні завдання, у нас — пара „канцеляристів" чи асистентів, яких ні до чого поважного не припускається.

— *Маєте рацію. Але чи Ви не зауважили, що й сама „зміна" тепер не дуже поспішає нею стати? Є у нас не мало людей, що покінчили високі школи політичних наук, мають по два факультети, знають мови, але уважають за краще улаштуватись десь у чужому банку, а вже старшим залишають „колотитись" біля української політики . . .*

— Так, це є. Але я запитаю Вас, — які старі діячі чи яка інституція цікавиться цією зміною, себто має певний плян щодо неї: веде списки відповідних людей, старається притягнути їх до праці, даючи їм певні доручення, чи розробку тих або інших питань. Цього — нема. Пляну — нема. І колись ми це дуже відчуємо і дорого за це заплатимо.

— *Маєте рацію, маєте повну рацію . . . Тепер я уже цілком розумію, що Ви маєте на увазі під тим „вищим і найвищим пляном". І не тільки розумію, але й зі свого боку можу підказати Вам низку справ, щодо яких ми не маємо пляну. Напр., доля наших дітей і молоді на еміґрації: чи маємо ми плян збереження їх під оглядом національним? Наші письменники, поети та мистці: чи цікавиться хтось цією проблемою у всій її повноті і значенню? А наша „злоба дня": стосунки та переговори з нашими сусідами чи, коли хочете, з нашими „історичними ворогами": чи відбуваються вони за глибоко продуманим пляном, чи може й тут можна б внести поважні корективи щодо методів і тактики? . . Але, ось питання: як усі ці речі реалізувати?!*

— Ну що ж, я уважаю, що справа не стоїть так безнадійно. Ми маємо сьогодні загально-національний політичний центр — Національну Раду, маємо ширше об'єднання національних сил в Українському Конґресовому Комітеті, що діє на такому важливому терені, як ЗДА. Уже саме їх існування спричинилось до уплянування та упорядкування не одної справи. Але не сміємо стояти на місці, мусимо жадати дальшого удосконалення, поглиблення. Засоби? Так, в першу чергу мусимо дати їм засоби. Але зажадати плянів. Бо добрий плян часом вартніший великих мільйонів: він щасливо вирішає долю цілого народу на довгі віки . . .

СССР БУДУЄ ЖИВУ ЗАВІСУ

(мвд) — Залізна совєтська завіса мала на меті відгородити землі, що були під пануванням СССР до кінця другої світової війни від будьяких впливів з заходу. Розбудована поліційно - надграничня сторожа, дротяні засіки і ями, мали не допустити на захід ніяких втікачів, які б пробували пробитися на волю. Після другої війни закладено другий обруч залізної завіси на польсько-німецькому кордоні, а востаннє почато розбудову третього обруча залізної завіси на кордонах розділеної Німеччини і ЧСР.

Ці три обручі залізної совєтської завіси, як виявляється, не вистачають. Із сходу на захід, в тому і з українських земель, пробивалися щоразу нові втікачі, які давали світові знати про поступи, що їх робить совєтська тиранія на окупованих землях, і з другої сторони із заходу на схід пробивалися кур'єри підпільних організацій, в тому кур'єри УПА, які несли на схід інструкції від своїх закордонних представництв і підтримували полум'я визвольної боротьби на рідних землях.

Щоб остаточно відмежувати українські, білоруські та литовсько-лотишські землі, а також Болгарію і Румунію від заходу, СССР почав від якогось часу будувати живу завісу, виселюючи безмилосердно широкі маси автохтонного населення на схід, поселюючи на їх місце людей різних напів-диких азійських племен.

Про будову цієї живої завіси вже були вістки в пресі, тепер ми маємо частіші і подрібніші повідомлення про цю справу, що дістаються на захід через Швецію, Італію і Швайцарію.

Будова живої завіси займає в популяційній політиці СССР під сучасну пору центральну ролю. Найбільше уваги присвячується теперішньому польсько-українському кордонові, головно там, де УПА мала свої точки опору і можливості розмірно легкого діяння. Населення масово висилають на Сибір, чи до таборів праці, а на їх місце спроваджують щораз більші групи казанських татарів, узбеків, калмиків, кіргізів, туркменів та інших азійських людей. Ці азійські племена поселюють компактною масою, організуючи їх в колгоспи. Ці поодинокі одиниці живої завіси, що вживають тільки своїх діялектів, відзначаються незвичайно низьким інтелектуальним рівнем і сліпим послухом своїм наставникам. Ці азійські поселенці не мають права входити в будьякий контакт з автохтонним населенням, а за найменший промах щодо цього розпорядження їх карають найбільш суворо.

Від Естонії, Ло[illegible] Литви, через Східню Прусую, вздовж білоруські, українські, румунські і болгарські кордони, повстає жива завіса совєтського типу, що може повністю змінити прикордонні землі, успішно відгороджуючи їх від Заходу.

ПЕЛЕХАТИЙ КУЗЬМА МИКОЛАЄВИЧ,

„заступник голови президії верховної ради УССР, голова виконавчого комітету Львівської обласної ради, депутат верховної Ради СССР і УССР" помер 28 березня ц. р., повідомляє комунікат ЦК КП(б)У і Ради міністрів УССР і некролог, підписаний Мельниковим, Коротченком і ще парою десятків менших сатрапів, під вміщеною фотографією Пелехатого. Некролог, серед вихвалювання заслуг Пелехатого, каже й таке: „В роки тимчасової гітлерівської окупації західних областей України активно допомагав радянським партизанам, писав і редагував бойові підпільні листівки. . ." в 1948 році К. М. Пелехатий вступив до лав большевицької партії". (Рад. Укр." 29 березня).

Олена Звичайна

МАЛІ РАДОЩІ

(Уривок з повісти)

(2)

— Я Вас дуже прошу покоштувавати! Це молоко від знаменитої кози!

Я мовчав. В кутку голосно хлебтали молоко кіт і собака з одної миски, і це мені незвичайно сподобалось. Маруся, розмовляючи з тіткою про якісь господарські дрібнички, скоса спостерігала за моєю поведінкою.

Відкусивши кусочок запашного, чорного хліба, я несміло взяв рукою кухлик і боязко ковтнув. Тепла, густа рідина приємною цівочкою сполоскала мій харчопровід. Проковтнув ще раз і, сам не знаю, як це стояся, але я почав пити козяче молоко, з приємністю заїдаючи його запашним хлібом. Бувають інколи в людей зовсім необґрунтовані упередження!

— Ну, як Вам сподобалось козяче молоко? — усміхнулась Маруся, зазирнувши до порожнього кухлика, що стояв коло мене.

— Чудове! — захоплено й щиро відповів я.

Після цього мені налито (знову ж таки власною ручкою Марусі!) ще пів кухлика, якого я спорожнив з неменшим смаком до дна. Печене яблучко цілком переможно всміхалося, маркантно підкреслюючи глибину й густоту зморщок.

Спакувавши нам повний портфель яблук та понапихавши їх до всіх кишень, „три яблучка" випровадили нас нарешті на ґанок. Під акомпаніямент заливчастого гавкання кудлатого пса старенька зворушено дякувала за допомогу, просила не забувати її, самітню.

Тьмава, осіння ніч прийняла нас в своє просякнуте прохолодою лоно . . . Було пів дев'ятої. Маруся не поспішала додому, і я наважився запропонувати їй пройтися передмістям. Ні, рішуче того дня не лише сонце, а й зорі світили саме для мене! Пішли блукати покрученими, глухими завулочками передмістя. На Марусю знову „напала мовчанка", і я, як звичайно, не смів її порушувати. Ішли овіяні тьмавими хвилями свіжого, насиченого холодком повітря, і пахощі яблук супроваджували нас невідступно.

Я дихав глибоко й дозвільно, я пив свіжий струмочок нічного повітря, як молоде вино і дивувався, що повітря осінньої ночі може бути таким бадьорим, і навіть молодим. Я раз-у-раз поглядав на небо. Я відшукав тонесенький серпок новонародженого місяця, який на фоні непроглядно-густого оксамиту небесної безодні задиркувато розставив свої ріжки й усміхався до мене весело, навіть підбадьорююче.

Я бачив зорі. І мінливе миготіння їх здавалось мені загадковим і нерозгаданим, таємничим і неосяжно-мудрим, як сама тайна життя, як сама вселенна. І саме тоді на мою спустошену й виснажену страхом душу зійшов молитовно-блаженний спокій, такий поважний і врочистий, такий взнеслий і глибокий, що мені страшно було порушити його якимось необережним словом. Я мовчав і думав. А маленька Маруся йшла поруч, принишкла і теж мовчазно-замріяна. І саме це було хвилюючо-приємно, що вона йшла поруч. Це допомагало мені думати. Я думав, що життя наше прекрасне й скороминуче як казка. Що ми, не зважаючи на всі надбання вікової культури, не вміємо й не сміємо ним користуватись, бо люди людям псують його, люди утворюють з чарівної казки страшний і безглуздо огидний кошмар.

Чому навіть маленькі радощі життя недосяжні для мене. Чому ж я не смію радісно пити змінне повітря весни, літа, осени й зими? Чому не смію радіти і з апетитом з'їсти зароблене? Чому за останній рік я зовсім відвик нормально спати? Чому ніч, замість оновлювати мій мозок і освіжувати мою кров, приносить мені лише мережані страхом години настороженого очікування біди? Чому я щоночі чекаю ранку, як порятунку? Адже відомо мені, що зранку й до самого вечора я є лише автоматом для виконування праці; відомо, що жадний світанок не принесе порятунку, бо тікати нікуди і довкола — мур! Чому ж не смію я навіть заснути?

Бо щоденні ін'єкції страху в мою кров отруїли її. Бо мікроби страху щоденно й невпинно з'їдають червоні, творчі тільця моєї крови й натомість заповнюють її ощадними продуктами своїх відходів . . . Бо кров моя перестає вже бути червоною, і жили мої заповнюються безвільною, слизаво-жовтою лімфою. Ця лімфа дозволяє мені бути машиною для виконання певної, досконало засвоєної праці, але вона рішуче заважає творчій, критичній роботі мозку, заважає жити повним життям і пити його радощі з насолодою.

І в світлі цих думок мільйони „щасливих" громадян моєї соняшної батьківщини уявились мені саме такими позбавленими власної волі автоматами, в жили яких, за допомогою певної системи, невпинно й невблаганно, протягом багатьох років запроваджується слизово-жовту лімфу боягузів.

А я? Невже я вже зовсім став автоматом? О, ні, ні! Ще не зовсім! І я з радістю пригадав собі свої потуги останніх тижнів в боротьбі з проклятим драконом страху, що висмоктує мою кров. І не лише самі потуги, але навіть деякі (правда, дуже маленькі!) перемоги. О, ні, ні, я не дамся! Я мушу перемогти цей проклятий страх! Я закличу до боротьби з ним всю решту творчих, червоних тілець, що плавають ще в моїй крові! І я глибоко втягнув свіже пасмо повітря осінньої ночі, я випростав плечі, відкашлявсь і спитав:

— Марусе! Ви . .! про що думаєте?

— Я? — ніби від сну пробудившись, повільно перепитала вона: — Я . . . я думаю, — як було би добре, якби ми з вами жили в інших умовах . . . в таких умовах, щоб ми не відчували на собі так міцно запровадженого в наше життя тиску такої . . . ну, як би вам це сказати?

— Системи тиску! — радісно викрикнув я допомагаючи їй оформити думку. І не давши їй опам'ятатись, я схопив її, маленьку й запашно-теплу, в свої обійми, підніс над землею і так шалено й міцно поцілував у самі уста, що відчув навіть твердий дотик її зубів.

Я поточивсь . . . а вона стояла поруч приголомшена й неспроможна боронитись: адже такої поведінки від мене Маруся, напевно, не могла сподіватись!

— Ви . . . здуріли? — ледве чутно прошепотіла вона.

— Так. Я, Марусе, здурів. Тільки благаю вас, не гнівайтесь! Зрозумійте мене: річ в тім, що ви зовсім несподівано для мене висловили саме те, що було суттю моїх думок! Це чудово й знаменно, що ви думали точнісінько те саме, що я! Невже ви, Марусе, самі не відчуваєте, як це чудово!

І я взяв її зворушливо-маленьку, зовсім дитячу ручку, в свою велику і, не очікуючи, що вона скаже, коли зовсім опам'ятається, — твердо і владно повів її вперед. Я вів її все дальше й дальше, — кудись навмання, гарячково розвиваючи перед нею щойно надумані ідеї: про зміст життя простий і глибинно-мудрий, про наше невміння ним користуватись, про міцно запроваджену в нас систему тиску страхом і про людей — автоматів з жовтою, слизавою лімфою замість червоної крови. Я казав, що ми обоє повинні перемогти прокляті мікроби страху і... жити! Я кликав до життя, до перемоги над страхом!

Я вів її, так несподівано приборкану, замріяну й слухняно-ніжну — зорям назустріч, і зорі мінливі й загадково-величні світили саме для нас . . .

Жовтень — 1947 р.
Кінець

СПРАВА
Українського Народного Дому міста Ню Йорку

„В своїй хаті — своя правда і сила і воля...!"

Т. ШЕВЧЕНКО.

Д. Галичин

ПРОБЛЕМА У.Н.ДОМУ В Н. ЙОРКУ

(В світлі потреб і обов'язків членства У. Н. С.)

Існуючі Українські Народні Доми в численних американсько-українських громадах, це у великій мірі досягнення і заслуги членства Українського Народного Союзу та їх відділів. Придбання Українських Народних Домів в тих громадах, де їх ще немає, це великий обов'язок і завдання членства У. Н. Союзу на найближче майбутнє. До цих важливих обов'язків і завдань місцевих членів У. Н. Союзу належить тепер в першу чергу справа придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку.

Важливість проблеми Українського Народного Дому в Ню Йорку характеризує вже хочби факт, що вона була обговорювана навіть на останніх річних нарадах Головного Уряду Українського Народного Союзу. Це не значить, що Головний Уряд УНС не інтересується теж подібними справами в інших громадах. Проте, українська громада в Ню Йорку займає під цим оглядом окреме місце й їй належиться теж окрема увага.

В першу чергу — в місті Ню Йорку є найбільше членів Українського Народного Союзу, кількість яких — на добро нашої громади і нашої справи — постійно зростає. Поминаючи факт, що відділи У. Н. С. в Ню Йорку вже й досі не завжди мали відповідні приміщення на свої збори та на свою громадську активність, тепер ці можливості ще зменшилися, бо приміщення, яке могло вистачати для десятків членів місцевих відділів колись, не вистачають для соток і тисячів членів сьогодні. Крім того, нюйорська громада є — можна б сказати — під боком Головної Канцелярії У. Н. Союзу і теж з цього титулу члени УНС, як теж загал громадянства ставить до УНСоюзу — оправдано чи ні — цілком спеціяльні вимоги. Додаймо до цього обставину, що місто Ню Йорк, з головною квартирою Об'єднаних Націй становить сьогодні справжню столицю світу, подумаймо про те, що в цій метрополії мають свій осідок поодинокі центральні американсько-українські установи, від Українського Конґресового Комітету починаючи та на наших наукових й інших централях кінчаючи, тоді матимемо черговий аргумент, чому справі придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку треба приділити спеціяльну увагу. В додатку, ця громада, як жадна інша в Америці, пережила такий нещасливий склад обставин і стільки турбот з дотеперішніми безуспішними зусиллями власне в справі Народного Дому. І, що проблема цього Дому тепер є майже рівнозначна з проблемою дальшого розвитку цеї громади.

З тих та інших причин Головний Уряд Українського Народного Союзу вважав за відповідне звернутись до всіх членів УНС в Ню Йорку, гаряче рекомендуючи їм повну підтримку справи Українського Народного Дому в метрополії.

З приємністю треба відмітити, що деякі відділи УНСоюзу, як „Дністер" та інші, з великим запалом і одушевленням вже приступили до тої найважливішої сьогодні для української громади в Ню Йорку акції придбання Народного Дому. Хочемо вірити, що за тим добрим прикладом підуть теж і всі інші відділи, їх урядники та широкий загал Союзового членства метрополії. Цього вимагає добро нашої організації і нашої громади.

М. Шлемкевич

РОСТИ СКОРО І ВИСОКО!

В нашій прадавній колядці співається, що на початку не було ні неба, ні землі, а полем було синє море. І з нього вистрелило зелене явір-дерево, а води уступали і почалося життя... Українська спільнота в Ню Йорку знаходиться сьогодні в такому первісному стані. Ні покрівлі над головою, ні твердого ґрунту під ногами. Її культурні, політичні і господарські організації, як справжні скитальці, шукають собі притулку в різних найманих приміщеннях. Українським полем у Ню Йорку є залюднені дільниці між сьомою і чотирнадцятою вулицями, що суботами і неділями шумлять як сколихане море. І оце з цих скаламучених вод збирається вистрелити в гору явір-дерево нового життя: Український Народний Дім в Ню Йорку!

Хай буде благословенний почин, що з'єднує всіх українців, розділених простором, в громаду однієї мети! Хай буде двічі благословенний почин, що гуртує українців, відчужених одне одному в часі, — давніх, свіжіших і зовсім зелених американців — в громаду одного чину! І хай буде тричі благословенний задум, що в'яже українців, роз'єднаних переконаннями і віровизнанням, і то в'яже не тільки проти ворога, в ім'я спільної всім ненависти-неґації, але в ім'я великого, творчого, з любови початого діла!

Тільки не ослаблюймо нашої волі сумнівами. Не питаймо себе самих: чи тож треба нам тут розбудовуватися? Ми знаємо це добре: — горді українські палати — культури і державности — будуть побудовані і стоятимуть там, у далеких, і завсіди таких близьких нашому серцю столицях України. Але не забуваймо, що сьогодні там потоп і кожен бросток свіжого життя жорстоко і невблаганно підрізується тираном. Та під намулом московського потопу пружиться життєва снага народу і з її глибин виросла недосяжна для ворога зелена літоросль. З українського корення простелюється вона живими каблями на всі сторони світу. Вона росте, розпускається зеленим листям, черпаючи далі життєві соки із далекого корення: — з душі і спомину України. Так по всьому вільному світі, куди пробилися українські люди, дозрівають овочі незримої літоросли: — культурні, господарські і політичні організації. А вже наш господарський інстинкт підказує давати підпору для ніжного виноградного повою з України і будувати житниці-склади для спільних овочів.

І не дивуймося: — найгустіше потягнулася та літоросль туди, де було більше сонця і приятливіші вітри. В Ню Йорку зосередилося українське життя, і нині вже честь і обов'язок всього українства поставити тут достойне пристановище для нього. Це почесний обов'язок всього українства, не тільки мешканців Ню Йорку. Це принайменше обов'язок всього нашого суспільства в З'єднаних Державах Америки. Бо йдеться тут про велику справу, про пов'язання ниток золотої пряжі, що лучить нас із Україною, щоб не розгублювалися вони по скитальських бездоріжжях, але з'єднували всіх українців поза межами України в одну спільноту духа і життя.

Не ослаблюймо нашої волі непотрібною журою. Ми знаємо: — українські ріки, що поплили світами, колись повернуть свій біг назад в Україну. Але всюди на зелених берегах тих рік залишаться оселі українських людей. Тож нині, будуючи Народний Дім у Ню Йорку, дамо тимчасовий приют найдорожчому скитальцеві, українському свобідному духові, прогнаному з його рідної землі. — Коли ж там сплинуть брудні московські води і знову вистрелить зелене явір-дерево вільного життя, Народний Дім у Ню Йорку залишиться амбасадою нашої культури в найбільшій і приязній столиці світу, у вірній опіці американців українського походження. Призначення Народного Дому в Ню Йорку не тільки тимчасове: — воно тривале!

ЗАКЛИК

КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ

УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ!

Обраний Вами Комітет вже приступив до здійснення Вашої задушевної мрії, бажання і потреби: ПРИДБАННЯ РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГО

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ

в цій метрополії світу, щоб створити таким чином ОСЕРЕДОК ВІЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ в усіх його багатобічних проявах. Вже полагоджено всі правно формальні справи, зв'язані з інкорпорацією нової української централі та зроблено всю підготовку для придбання потрібних фондів.

ТЕПЕР СЛОВО ЗА ВАМИ! — —

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ МІСТА НЮ ЙОРКУ плянований як корпорація товариств і осіб, які закуплять відповідну кількість уділів (шерів), що вже є в продажу по ціні $ 25.00. Правильник заінкорпорованого Українського Народного Дому передбачує, що кожна українська установа, кожне товариство і КОЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ХОЧЕ БУТИ СПІВВЛАСНИКОМ ДОМУ, ПОВИННА ЗАКУПИТИ ЩОНАЙМЕНШЕ 10 (ДЕСЯТЬ) УДІЛІВ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ $ 250.00. Численні організації вже за власним почином зголосили свою готовість закупити по 40 уділів на суму $ 1.000! Правильник рівночасно передбачує, що КОЖНА ОСОБА, ЯКА ВВАЖАЄ СЕБЕ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ, ПОВИННА ЗАКУПИТИ БОДАЙ ОДИН УДІЛ НАРОДНОГО ДОМУ! Комітет зі свого боку пошукує бодай 10 ОСІБ, головно з-поміж наших бизнесменів, які закупили б уділів по $ 1.000 і більше кожний, 20 ОСІБ, які закупили б тих уділів по $ 500 і більше та 1.000 осіб, які закупили б уділів по $100 і більше. Дотеперішня акція в цій справі вже дала деякі надійні результати!

Крім того Комітет звертається до всіх 76 українських національних організацій на терені міста Ню Йорку, щоб вони не тільки самі закупили щонайменше по 10 уділів на суму $ 250, але й ДОПОМОГЛИ РОЗПРОДАТИ МІЖ ЇХНІМИ ЧЛЕНАМИ ЩОНАЙМЕНШЕ 100 УДІЛІВ, залежно від кількости їхніх членів.

УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ!

Першою і найближчою метою обраного Вами Комітету Придбання Українського Народного Дому міста Ню Йорку є розпродати уділи та придбати суму щонайменше 100.000 долярів. Тоді можна буде приступити до закупна відповідного об'єкту на Народний Дім. Цю найближчу нашу мету ми мусимо досягнути вже в цьому році. Тому закликаємо Вас:

КУПУЙТЕ УДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ!

СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ НА БУДОВУ УКАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ!

ВЛАШТОВУЙТЕ ІМПРЕЗИ НА ПРИДБАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ!

ХАЙ НЕ БУДЕ НІОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ І НІОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В МІСТІ НЮ ЙОРКУ, ЯКА НЕ МАЛА Б ГРАМОТИ СВОЄЇ ГРОМАДСЬКОЇ ЗРІЛОСТИ — УДІЛУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ!

ПРИХОДЬТЕ ВСІ НА ВІЧЕ В СПРАВІ У. Н. ДОМУ, яке відбудеться в неділю, 18-го ТРАВНЯ о год. 2-ній по полудні у ВЕБСТЕР ГОЛ.

ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ ДО КРАЩОГО МАЙБУТНЬОГО!

ПРИ БОЖІЙ ДОПОМОЗІ І СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ МИ ДІЙДЕМО ДО НАШОЇ НАЙБЛИЩОЇ МЕТИ: УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ!

КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ

Екзекутивний Комітет: Мирослав Лепкалюк, Михайло Лисогір, Микола Чопик, Іван Когут, Володимир Баранецький, Іван Гордіюк, Іванна Бенцаль, Кость Туркало, Йосип Гірняк, Петро Кучма, Мартин Малетич, Йосип Марків, Олекса Балинський, Роман Ткач, Михайло Гурин, Юліян Нанасси, Олекса Литвиненко.

Дорадчий Комітет: П. Стасюк, Д. Галичин, Д-р Л. Мишуга, Д-р Р. Осінчук, Дарія Кульчицька, С. Ярема, В. Бакад, И. Лисогір, А. Драган, Е. Гузар, Л. Крушельницький, В. Шіпка, Я. Балабан, О. Дмитрів, Д. Кольба, Р. Купчинський, І. Кедрин-Рудницький.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

КОМІТЕТ ПРИДБАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ м. НЮ ЙОРКУ
закликає ввесь український загал Метрополії на

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

— в справі —

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ

—: що відбудеться :—

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18. ТРАВНЯ 1952 РОКУ

О ГОДИНІ 2-гій ПОПОЛУДНІ

В ЗАЛІ ВЕБСТЕР ГОЛЛ

при 119 Іст 11-та вулиця (між 3 і 4 евнями)

На вічу виступлять з інформаціями та промовами в справі У. Н. Дому: голова Комітету **інж. М. Лепкалюк**, орг. референт **інж. В. Баранецький**, члени Коміету **п.п. Д. Галичин і П. Стасюк.** Кім того буде теж **багата мистецька програма**, в цьому **„Похід Поколінь", „Жива Газета"**, з участю **п.п. Р. Купчинського, І. Кедрина, І. Керницького і М. Понеділка**, як теж **виступ Метрополітального Хору** української молоді.

Українці Ню Йорку! Справа Українського Народного Дому в цій світовій метрополії є сьогодні не тільки нашою найбільшою потребою, але й справою нашої чести! Приходьте всі на Віче! **Справа Українського Народного Дому — це ВАША СПРАВА!**

АКЦІЯ КОМІТЕТУ У.Н.ДОМУ М. НЮ ЙОРКУ

Це поменшена фотографія уділу (шеру) У.Н.Дому міста Ню Йорку, виставленого для п. Дарії Кульчицької. Зправа подано число порядкове (2) уділу; зліва — кількість уділів (40).

П'ять років тому „Українська Централя" в Ню Йорку, заініціована п. Джусом з метою придбання українського Народного Дому в Ню Йорку, припинила свою діяльність та рішила віддати членам поверх 30.000 долярів, зібраних із продажу шерів. З болем серця та незадоволенням відбирали „бувші шеровці" свої гроші, але вірили, що почате ними діло буде таки колись доведене до успішного кінця.

І дійсно, після 5-літньої перерви таки діждалися хвилини, що їх задум продовжується.

Якраз минає рік, як невелика група представників українських організацій м. Ню Йорку, в дні 9 травня 1951 р., в домівці ОДВУ, створила Тимчасовий Комітет для придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку. Цей Комітет, в складі якого були давніші й нові імґранти, базуючись на добрих прикладах та оминаючи помилки „Укр. Централі" — поволі приступав до праці.

Кожна акція, щоб мати успіх, мусить бути відповідно підготовлена, — її треба пригадувати в пресі, в радіо та іншими засобами. Цею самою дорогою почав ступати і наш Комітет. Але на пропаганду треба грошей, а з готівки, зложеної шеровцями на фонд Народного Дому, Комітет не міг виплачувати біжучих видатків. Тому на одному із засідань члени Комітету деклярували по 100 дол. щоб з тих грошей виплатити всі адміністраційні видатки Комітету, якщоб справа не була успішна, а гроші треба було б людям звернути. Починаючи працю, Комітет видав загальний комунікат до українського громадянства м. Ню Йорку про ціль Комітету, закликаючи громадянство до співпраці для придбання власної хати. Після комунікату появився заклик до українського громадянства та організацій м. Ню Йорку.

Знаючи патріотизм і жертвенність бувших шеровців розв'язаної „Укр. Централі", Комітет видав для них спеціяльну відозву та вислав на їхні адреси поверх 100 листів.

Головну увагу в акції придбання У. Н. Д., Комітет звернув на організації м. Ню Йорку, які безпосередньо мають вплив на своїх членів. Першу зустріч з громадянством та організаціями м. Ню Йорку Комітет мав на вічу, що відбулося в дні 30 червня 1951 р. в Бетговен Гол. На вічу було присутніх около 140 представників організацій і громадянства, які вислухали звіт з дотогочасної діяльности Комітету та обміркували пляни на майбутнє. Після звітів збори затвердили загальний чартер тов. „Український Народний Дім міста Ню Йорку". — Цікаві думки та пропозиції, які вининули підчас дискусії, — Комітет використав в дальшій своїй праці.

На цьому вічу представники 12 організацій м. Ню Йорку деклярували 8.000 дол. на закупно шерів У. Н. Д.

В місяці січні 1952 р. створено т. зв. Дорадчий Комітет для придбання У. Н. Д. в Ню Йорку, в склад якого ввійшли поважні та досвідчені громадяни м. Ню Йорку, які своїми практичними радами багато допомагають Екзекутивному Комітетові до спопуляризовання ідеї придбання власного дому в Ню Йорку.

Довгий час Комітет підготовляв справу інкорпорації „Українського Народного Дому". Дискутовано над двома можливими родами корпорацій, а саме, членської і бизнесової. Практичнішою на американському ґрунті показалася друга корпорація — „бизнесова". Тож з початком лютого 1952 р., за допомогою адв. Степана Яреми заінкорпоровано тов. „Український Народний Дім" в Ню Йор-ку на правах „бизнесових" корпорацій та замовлено 25 долярові уділи (шери).

Після заінкорпорування У.Н.Д. та видрукования шерів найважнішою справою Комітетту стала збірка грошей на фонд Народного Дому.

Члени Комітету починають зв'язуватися з організаціями м. Ню Йорку, а посередньо через них з членами даних організацій. Члени Комітету виступають, як гості, на зборах чи сходинах різних організацій та познайомлюють їхніх членів зі справою Народного Дому. Майже 10% всіх організацій м. Ню Йорку вже деклярували від 250 до 100 дол. на купно шерів У. Н. Д. та зобов'язалися вести пропаганду між своїми членами за індивідуальним купном шерів.

З признанням годиться підмітити, що щиро і зі запалом приступили до акції придбання У.Н.Д. відділи Українського Народного Союзу. Один з найбільших від. УНС, Т-во „Дністер", який скликав в справі У. Н. Дому збори своїх членів, — веде в цій акції перед. Є ще около 30% більших і менших укр. організацій м. Ню Йорку, які ще досі не включилися в збіркову акцію, але ми віримо, що й вони підуть також з народом.

Загальна сума досі зібраних та деклярованих грошей виносить около 40,000 долярів. Для покриття адміністраційних видатків, Комітет дав видрукувати 1- долярові цеголки, які будуть продаватися при ріжних нагодах.

В останніх тижнях Комітет приступив до ударної збіркової кампанії на фонд У.Н.Д. В тій цілі проектується поділити місто Ню Йорк на малі збіркові райони та вишукується адреси українців, до яких районві збірщики, уповажнені Комітетом, будуть заходити та інкасувати гроші на купно шерів У. Н. Д.

Віримо, що українське громадянство прийме збірщиків прихильно та ділом докаже, що йому дорога власна хата в Ню Йорку. Великий, репрезентаційний український Народний Дім в найбільшому місті світу — в Ню Йорку, де міститься економічна і політична централя — це справа репрезентації та престіжу українського імени у вільному світі.

М. Лепкалюк

ГРОМАДЯНИ ПРО ПОТРЕБУ У.Н.ДОМУ В НЮ ЙОРКУ

Платон Стасюк:

Ви питаєте мене, чи українцям у Ню Йорку треба Народного Дому! Зайве питання!

Росіяни, поляки, словаки і чехи мають по три народні доми, а навіть серби, хоч їх так мало в Ню Йорку, мають один.

Чи українці мають бути позаду інших слов'ян?

Чи все мають бути актуальними слова Маркіяна Шашкевича в „Русалці Дністровій": „Судилося нам послідними бути"?..

Час застановитись над тим нетільки нашим організаціям, але кожному членові української громади Ню Йорку!

Мирон Сурмач:

Ще недавно був такий час, коли моя книгарня заступала нашим людям, головно різним мистцям, письменникам і культурним діячам, Літературно-Мистецький Клюб. Тепер я бачу, що наше життя так поширилося, що всі українські книгарні і всі клюби разом узяті не є в спромозі заступити нам Народного Дому. То правда, що кров у жилах „старшої еміґрації" вже трохи поволіше циркулює і багато старих „вояків" за народню справу відходять з поля бою на відпочинок: одні на тимчасовий, інші на вічний. Але, слава Богу, нам тепер прибуло багато „свіжої крови" і на неї наша велика надія, також щодо придбання Народного Дому. Беріть ви, молоді, тягар праці на ваші молодші плечі, а коли буде тяжко його нести, то будьте певні, що „старики" ще вас порятують!

Дарія Кульчицька:

Придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку є справою великої моральної і матеріяльної ваги для нашої громади.

Берім всі участь у Вічу 18-го травня!

Купуймо всі шери Народного Дому!

Будуймо вогнище, що буде центром нашої громадської і патріотичної праці!

Як жінка і бизнесменка закликаю всіх жінок і всіх бизнесменів підтримати цю добру справу.

Лев Лепкий:

Коли я приїхав до Ню Йорку, то був зчудуваний, що місто найбільшого скупчення українців поза рідними землями — не має Народного Дому. Це ж сором! В Галичині кожне, навіть найглухіше село мало Народний Дім.

Бо хіба ж може бути якесь громадське життя, якась праця, якесь плекання товариської культури, коли нема центру життя, яким є усюди Народний Дім?!.

Іван Кедрин

ПЕРЕДРИМІХИ В НЮ ЙОРКУ

Українське віче в Ню Йорку? Та ще й у справі Народного Дому? Чи не пахне воно просвітянщиною 80-х рр. минулого сторіччя? І де ми є, чи справді в американсько-інтернаціональному місті-гіганті, що має більше мешканців, як увесь український нарід в цілій Західній Україні, або як населення цілого „Королівства Галичини й Льодомерії з Князівствами Освєнцімським і Заторськім" — за офіційною ц.к. назвою країни, що починалась на захід від Кракова й кінчилась на Збручі? Чи ми справді знаходимось тепер у цій столиці всього світу, чи може в Богом і людьми забутих Передриміхах чи інших Печихвостах, де глиняні стіни сумно похилені вбік під вантажем почорнілих від старости солом'яних болоті по коліна і де патріотичні громадяни доглупались до тієї мудрости, що треба мати в свому стріх, де люди й коні грузнуть в селі власний Народний Дім?!

Воно пахне просвітянщиною і пахне Передриміхами і саме тому повинно нам, українцям Ню Йорку, бути так прикро і так сумно, що ми „доглупуємось" аж у 1952. році, що в метрополії світу таки повинен стояти український Народний Дім, всупереч усім дотеперішнім спробам і невдачам і всупереч усім насмішкам доброзичливих земляків зпоза Ню Йорку та всіх інших дебрих сусідів, які мають повний рот призирливих слів під адресою „столичних" українців, що досі ще на свій Народний Дім не спромоглися. Це прикро і сумно, що ми мусимо „наздоганяти" занедбані справи і старатися мерщій зробити те, що повинні були зробити тому 50 років. Правда, вся наша Америка, під якою розуміємо Злучені Держави, має традицію всього 175 років свого державного існування і це вік дуже молодий, такий молодий, що американці мусять раз-у-раз наздоганяти решту світу в преріжних справах, що їх інші народи й інші континенти випередили на тисячу і більше років. Але чи маємо наслідувати лише погані приклади, як це робимо від віків, переймаючи від історичних сусідів України, поляків і москалів, лише їхні погані звички й нахили?! **Чи ми маємо напр. наслідувати тих американців, які *ще нині, в 1952 році, зі здивуванням довідуються*, що не тільки існує якийсь там собі український** нарід, але що той нарід має ще відвагу домагатися своєї самостійности і заперечувати „великому російському народові" право до „єдиної неділимої", включно з Україною? Ну, але американці мають право в одних справах спізнятися, тоді, коли в стількох інших справах вже ген-ген далеко випередили всю решту світу. А в чому випередили ми будь-який інший нарід?! У чому ми, українці в Ню Йорку, випередили поляків, москалів, німців, китайців італійців, еспанців, ба навіть бідних і маленьких порторіканців?! Всі вони мають свої доми в Ню Йорку, як символи їхньої самобутности, як фортеці їхнього культу рідної традиції і рідної культури, що ними спільно збагачують скарб культури американської. Тільки ми, українці, що так величаємось своєю культурою, яка вже в 10-му сторіччі позначилась прийняттям християнства, і стільки маємо патріотичних фраз, волімо платити грубі тисячі долярів кожного року за наймання чужих заль на українські балі, забави, віча, концерти, театральні вистави, виклади і сходини, як здобутися на зорганізоване зусилля — купити власний великий дім із залями і кімнатами і удержувати його та сплачувати затягнену гіпотечну позичку (морґеч) грішми, що тепер ідуть до чужих кишень, на удержання чужих об'єктів.

Так, Народний Дім у Ню Йорку, як і у всіх інших містах Зл. Держав, має виконувати ту ролю, яку виконували наші Народні Доми в Старому Краю, — ролю національно-грмадянської ф о р т е ц і. Але життя не стоїть на місці і зміст того Народного Дому був би достосований до 50-их рр. 20-го сторіччя, а не до часів зперед двох поколінь. А зрештою, чого нам стидатися слова „просвітянщина"? Ми тепер вже знаємо, що живучи в Европі — нічого, чи майже нічого не знали про Америку й тутешню українську громаду, бо те, що знали, це були тільки вивіски, справи формальної натури: деякі призвища, дати, деякі цифри, деякі факти. **Духа тутешньої цілої країни і духа тутешнього українського життя ми не знали.** І нині ми знаємо, що праця українців у ЗДА мусить ітти двома паралельними шляхами: піддержування українства в українцях, плекання рідної культури в усіх її видах, і політичною акцією серед американців у користь української справи. І ми знаємо також, що в Америці є таксамо, як в Україні й усьому світі, різні суспільні *прошарки і не можна стосувати* до широкого українського громадянства в ЗДА підходу високо-академічного, не можна всі імпрези влаштовувати на рівені, що його вимагають люди з високою чи середньою освітою. Ми знаємо, що тутешня маса українських громадян це ті колишні іміґранти, головно з Галичини й Карпатської України, які не мали за що не тільки студіювати, але й удержуватись на поверхні життя в рідному краю. Та й із новоприбулих велика більшість — це люди, хоч національно свідомі, патріотичні, але невчені, яким треба тієї просвітянщини, гарної, корисної, що несе науку і розвагу і не притолочує до землі, щораз вище підносить „крізь зорі до зір" за староримським висловом.

Для всіх має бути в Ню Йорку Народний Дім. І всім він дошкульно, настирливо, конче й обов'язково потрібний. Там повинно бути і приміщення наших наукових установ, і місце для найбільшої в Ню Йорку української бібліотеки, і заля до театральних вистав, і менші залі для зборів, і ресторан для тих, що в о л і ю т ь харчуватись у рідній харчівні, знаючи, що і знайомих зустрінуть там, і дісттануть старо-красві страви, і гроші підуть — на сплату Народного Дому.

А віче потрібне на те, як усі віча в усьому світі, хоч і під різними штудерними н а з в а м и:— щоб ще раз і ще раз сказати голосно ню-йоркським українцям, що це встид і скандал, що треба аж товкмачити і переконувати про таку ясну, самозрозумілу, очевидну справу! Але мало ще розуміти її, треба її зорганізувати. І тому віче потрібне, щоб поштовхнути вперед саму організацію закупна Народного Дому, саму реалізацію великого почину. *Отже направду: яка інша справа важніша для українців в Ню Йорку?!* Тому з чистою совістю можна сказати: хто не піде на віче, той докаже, що йому не залежить на Народному Домі в Ню Йорку, а кому не залежить на Народному Домі, тому не залежить взагалі на українстві, на громаді і на свому **„Я"**.

Л. Івченко

НАШ ДІМ В НЮ ЙОРКУ

Сидячи на Свяченому Пласту та Пластприяту, говорили ми з моєю випадковою сусідкою по двадцять другому столі. Тішилися, що дівчатка і хлопці так гарно виводять гагілки, що мають українські убрання. Але мимо того **вся обстановка йшла різко в розріз з загальним „ріднокрасвим" настроєм.**

Офіційна, затягана кожноденними виставами, **зборами і забавами різних інституцій, організацій та профспілок, заля мала спеціяльно „невтральний", ні з ким і ні з чим не пов'язаний вигляд. Заля була типова заля для бизнесу, для винайму кожному, хто тільки має гроші заплатити.**

А нам, жінкам, так хотілося в ці хвилі піднесення і святочности, в ці хвилі виконання наших традицій бути саме — в нашому Домі, бути в такій залі, що вона була б наша — і обстановкою, і службою, і користю, і загальним настроєм. Щоб залі, де б ми збиралися, що б кімнати, де б ми могли зробити наші сходини, щоб все оточення — було своє, щоб ми могли заскочити туди кожної хвилини і довідатися, що є нового в українському житті, щоб ми знали, де і які книжки беруть читати наші діти. Одним словом, ми хотіли б мати свій, **Український Народний Дім** у Ню Йорку, центр нашого громадського життя, осередок всякої діяльности, місця зустрічі в товариській атмосфері для різних партій, угрупованъ і організацій. Одним словом, ми, жінки, хотіли б мати наш Дім у Ню Йорку.

Бажання не тільки справедливе і законне, а й цілком можливе до виконання. В один той день три імпрези — Демонстрація АБН, Свячене Пласту і Літературно-Мистецький Ярмарок Л. М. Клюбу забрали за рентовання заль приблизно коло тисячі долярів. Коли б ці гроші, а також рент за безліч домівок різних організацій пішли на конто Українського Народного Дому, **то його можна було б виплатити в дуже короткому часі.**

До того при одному звичному центрі для українських імпрез, кількість їх в один день мусіла б скоротитися, і та півтисячка, що завжди ходить на всі імпрези і відвідує всі культурні вистави та концерти, не мусіла б, висолопивши язика, бігати з одного кінця Давнтавну на другий, щоб підтримати і побачити вияви діяльности різних організацій.

Також важливу ролю відіграло б і внутрішнє обладнання, загальний стиль нашого Дому: зберігаючи той ступінь модерности, який потрібен для того, щоб наш Дім не підривав нашої національної гідности, його можна було б прибрати і удекорувати так, як кожна господиня прибирає свою хату: щоб він був чистий, затишний і гарний. Щоб не тільки розмальовання стін, але й порт'єри, завіса на сцені, портрети в залях і голлі — що б це все було виявом і підкресленням досягнень нашої культури і мистецтва. Одним словом, ми, жінки, хочемо мати наш Дім в Ню Йорку, і вважаємо, що тільки трохи активности і енергії з боку громадянства — і ця довгими роками плекана мрія Ню Йоркської української громади — може здійснитися, нам, старим, — на потіху, а молоді — на користь.

ГРОМАДЯНИ ПРО ПОТРЕБУ У.Н.ДОМУ В НЮ ЙОРКУ

Петро Кучма

Думка будови Народного Дому для громадянства міста Ню Йорку не є нова та навіть для тої цілі був покликаний Комітет. Дальші намагання відновити цю так важливу громадську установу натрапляли на все нові і нові перешкоди, але важливе, що ця ідея була все журбою цілого громадянства і тому не могла вона завмерти.

З припливом нової імміграції проблема придбання Українського Народного Дому стала справою наглячою. Тому Комітет, що постав для цієї цілі в 1951 р. та в якому працюють давні працівники спільно з новоприбулими, треба вірити, досягне цієї мети.

Українське Запомогове Товариство „Дністер", Відділ 361 УНС справу Народного Дому вважало і вважає як справу першої ваги і нею живо цікавиться, ввесь загал його членства. Так само всі інші Відділи УНС в Ню Йорку погодились дати моральну і матеріяльну допомогу. Украніське запомогове Т-во „Дністер", від. 361 УНС, вже два рази відступило від членського задуму закупна власної домівки, щоб в той спосіб допомогти громадянству закупити спільний Народний Дім для цілої громади.

Маємо всі велику віру, що намічена ідея придбання Українського Народного Дому для українців міста Ню Йорку буде здійснена, бо віримо в моральну силу і віподвідальність нашої громади.

А. Осадца

Українська громада в Ню Йорку дошкульно відчуває брак Народного Дому, особливо в останніх 2-3 роках, коли-то, із приходом нової іміграції, культурно-політичне життя тієї ж громади незвичайно пожвавилось.

Зокрема відчували й відчувають цей брак товариства та організації, що беруть у тому житті активну участь.

Неменш дошкульно відчував та й досі відчуває брак відповідного й сталого місця для своєї праці хор „Думка". Скитаючись з місця на місце, дуже часто цілком невідповідне для праці хору, члени хору нераз зітхали до неіснуючого Народного Дому де, по всій правдоподібности, знайшовся б спокійний куток для систематичної праці хору.

І тому не випадково це питання було порушено ред. Р. Купчинським в його промові підчас професори хору „Думка" в лютому 1951 року, що й розбудило цю довго приспану ідею та призвело до того, що сьогодні Народний Дім є вже на шляху до здійснення. І не випадково в грудні 1951 р. хор „Думка" перший уладив концерт з виключною метою заінтересувати питанням Народного Дому ширші круги українського суспільства та одночасно придбати для цієї справи певні фонди. І не випадково теж хор „Думка" не тільки перший сповнив своє зобов'язання зложити на фонд Народного Дому 1,000 дол., але не побоявся незарееєстрованому ще тоді Комітетові для придбання Народного Дому дати 500 дол. на покриття адміністраційних коштів, пов'язаних власне з реєстрацією, чим приспішив правне оформлення Комітету та відкрив дорогу до дальшої праці.

Сергій Литвиненко

Напевно ніодна українська організація в Ню Йорку не відчуває так на практиці потреби Українського Народного Дому, як Літературно-Мистецький Клюб.

Впродовж $2\frac{1}{2}$ років свого існування, Клюб двічі поширював свої приміщення, а вони й надалі є для Клюбу замалі.

На улаштовання більшої імпрези, Л. М. Клюб змушений винайняти знов таки чужі залі, за які солоно платить.

Округло витрати Л. М. Клюбу на винайм лише приміщень сягають понад $5000 річно, які віходять з наших рук, а назад ніколи не повертають.

Отож, поминаючи всі інші причини духового і репрезентаційного характеру, стверджуємо, що Український Народний Дім в Ню Йорку, який мав би відповідн: приміщення, як для Л. М. Клюбу, так і для інших українських товариств, є конечною необхідністю.

Щиро вітаємо ініціяторів цього в е л и к о г о п о ч и н у і бажаємо успіху.

П. Гірняк

Найбільшою перешкодою на шляху театральної справи у так великому місті скупчення української іміграції, як Ню Йорк, є відсутність своєї власної сцени.

Усі зусилля, усі намагання наших акторів і ентузіястичної театральної молоді, що з подивугідною жертвенністю віддає весь свій час на підготову вистав — гинуть у несприятливих умовах випадкових, чужих приміщень.

Кожна людина, хоч трохи обізнана з вимогами театру знає скільки праці потрібно для влаштування сценічного оформлення кожної вистави. Уся ця праця по чужих сценах марно і безслідно пропадає, не давши навіть одноразового повного ефекту.

Будучи певним, що сьогодні навряд чи знайдеться, хоч би одиниць, які не розуміли б і недоцінювали б потреби українського театрального видовища у Ню Йорку — ми — українські актори вітаємо ідею та ініціявиву Комітету для придбання Народного Дому і віддаємо себе до послуг цього Комітету з надією, що у новому Домі нашої культури — український театр знайде місце і увагу.

Валентина Переяславець:

Моє щире прохання до ВШ. Панів із Комітету придбання Народного Дому: щоб заздалегідь приготовити в ньому куток для моїх діточок, яких уже призбиралося в мене кілька десятків. Моя Балетна Школа тиняється з одного приміщення в друге, що їх тимчасово піднаймають нам добрі люди, але така безконечна мандрівка по комірствах дуже утруднює мені працю з дітьми, вносить хаос у навчання. Це буде найбільш радісна хвилина для моїх діток та моєї Школи, коли ми діждемось, нарешті, власного даху над головою — в нашому Народному Домі!

Іванна Бенцаль:

Чому потрібний Народний Дім? Народний Дім потрібний на те, щоб ціле українське суспільство мало своє власне приміщення, та не було змушене ходити по різних барах, чужих клюбах і т. п.

Головно молодь потребує такого приміщення для різних культурних розваг.

Інакше сказати це така конечність, як для родини хата.

Ми повинні соромитися тим, що така велика українська громада в Ню Йорку, найбільшому місті світу, не має свого Народного Дому.

Просимо наше громадянство подумати і поставитися серйозно до цієї справи.

ГРОМАДЯНИ І ОРГАНІЗАЦІЇ

ЩО ЗАКУПИЛИ, АБО ЗГОЛОСИЛИ ГОТОВІСТЬ ЗАКУПИТИ УДІЛИ (ШЕРИ) У.Н.ДОМУ м. НЮ ЙОРКУ

Стасюк Платон	$1,200
Кульчицька Дарія	1,000
Пуйда Вас. (умовно $2,500)	500
Ярема Степан	250
Ярема Юрій	250
Ярема Павло	250
Сурмач Мирон	250
Галичин Дмитро	200
Бажан Іван	200
Кузів Роман	200
Д-р Мишуга Лука	100
Пізняк Михайло	100
Лисогір Йосиф	100
Бакад Володимир	100
Кучма Петро	100
Малетич Мартин	100
Ікалович Петро	100
Задорецький Петро	100
Гузар Ілія (старший)	100
Лисогір Михайло	100
Галичин Іван	100
Грицковян	100
Суський Михайло	100
Скоробогатий Роман	100
Бенцаль Іванна	100
Гурин Михайло	100
Шіпка Володимир	100
Хамула Володимир	100
Драган А.	100
Балабан Ярослав	100
Барстон Джан	100
Д-р Сєрант Іван	100
Оленський Василь	100
Миронюк Лев	100
Драган Іван	100
Собенко Іван	100
Драґун Юліян	100
Марків Йосафат	100
Прадищук Андрій	100
Скозінська Ірина	50
Хоміцький Володимир	50
Сквіртнянський Іван	50
Прончак Евстахій	50
Вишиваний Василь	50
Березовський Василь	50
Ліґовш Іван	50
Коваль Павло	50
Паливода Іван	25
Купчинський Роман	25
Стахів Євген	25
Повзанюк Володимир	25
Красноніс Петро	25
Круговий Володимор	25
Назаревич Петро	25
Гричило Євген	25
Кузишин Олександер	25
Януш Михайло	25
Герцик Іван	25
Мицишин Михайло	25
Левко Степан	25

Листа Інженерів

Артимишин Юрій	$100
Нанассин Юліян	100
Шох Петро	100
Богачевський Володимир	100
Плахтій Михайло	100
Циркевич Константин	100
Клюфас Орест	100
Юрчинський Степан	100
Когут Іван	100
Букосмський Мирон	100
Біласюк Павло	100
Онишкевич Володимир	100
Сумик Августин	100
Яримович Микола	100
Хомицак Олександер	100
Гайдамака Леонід	100
Гусаківський Роман	100
Турко Богдан	100
Смішкевич Еміль	100
Онишкевич Роман	100
Пащук Андрій	100
Захарків Василь	100
Волчук Роман	100
Тришневський Роман	100
Осадца Аполінарій	100
Гладкий Орест	100
Жуковський Іван	100
Дроздовський Володимир	100
Верба Дмитро	100
Фриз Юліян	100
Татаринів Филип	100
Семчишин Орест	100
Тромза Дмитро	100
Тромза Володимир	100
Трембіцький Володимир	100
Заленський Юрій	100
Волошин Ярослав	100
Лепкалюк Мирослав	200
Гузар Еміль	100
Мащак Лев	100
Галібей Роман	100
Тимошенко Олександер	100
Балабан Остап	100
Яворський Віктор	100
Гапій Роман	100
Вербинець Олександер	100
Геймур Кирило	100
Баранський Роман	100
Пежанський Михайло	100
Левицький Святослав	100
Бачинський Марко	100
Кохан Ірина	100
Скремета Еміль	100
Лінковський Нестор	100
Дурбак Тарас	100
Гойдиш Роман	100
Гладкий Ярослав	100
Гордюк Іван	100
Гаврилюк Степан	100
Котис Богдан	100
Курилюк Данило	100
Кулинич Роман	100
Сіяк Оксана	100
Шуль Михайло	100
Шепарович Омелян	100
Саламаха Богдан	100
Волосенко Андрій	100

Вінтоняк Іван	100
Бакевич Дмитро	100
Ярош Евстахій	100
Левинський Роман	100
Мозговий Павло	100
Маланюк Євген	100
Підвербицький Андрій	100
Раковський Мирослав	100
Водюк Володимир	100
Сливоцький Степан	100
Вальчук Володимир	100
Степанюк Микола	100

Листа Лікарів.

Д-р Осип Оришкевич	200
Д-р Роман Осінчук	100
Д-р Роман Лисяк	100
Д-р Ярослав Макарушка	100
Д-р Олександер Сушків	100
Д-р Володимир Баран	100
Д-р Яків Гумовський	100
Д-р Микола Крижанівський	100
Д-р Василь Кіналь	100
Д-р Григорій Чвартацький	100
Д-р Володимир Оруський	100
Д-р Нелі Пелехович	100

Листа Відділів УНСоюзу.

Головна Канцелярія	$1,000
Відділи:	
361 Т-во „Дністер"	1,000
130 Б-во св. Володимира	1,000
69 Т-во „Зоря"	250
117 Т-во „Запорозька Січ"	250
184 Т-во „Верховина"	250
203 Т-во „Дніпро"	250
204	250
210 Т-во „Згода"	250
298 Т-во „Любов"	250
46 Т-во „Воля"	250
66 Б-тво св. Андрія	250
325 Т-во „Запорозька Січ"	250
158 Т-во ім. Б. Хмельниць.	250
293 Б-во св. о. Николая	250
391 Т-во Івана Франка	250
393 Т-во Жидачів	250
455 Жіночий Відділ ім. Лесі Українки	250
457	250
194	250

Листа Організацій

Об'єднання Українських Лікарів	$1,000
„Провидіння", Відд. 206 ім. Шашкевича	1,000
„Думка" — хор	1,000
„Боян" — Укр. хор	500
Провидіння, Відділ 201	250
Укр. Нар. Поміч, Відділ 141 „Перемишль"	250
Орг. Оборони Чотирьох Свобід України — Головна Управа	250
Орг. Оборони Чотирьох Сво- Свобід України — Відділ Ню Йорк	250
Орг. Держ. Відродження України (ОДВУ)	250
Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби У- України	250
Демократичне Об'єднання б. Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС)	250
Соборна Україна	250
Союз Прихильників Національних Демократів	250
Укр. Національний Державний Союз (УНДС)	250
Укр. Гетьманська Організація	250
Орг. Демократичної Укр. Молоді (ОДУМ)	250
Укр. Академічне Тов. „Зарево"	250
„Пласт"	250
Спілка Укр. Молоді Америки (СУМА)	250
Укр. Студентська Громада	250
Укр. Спортовий Клюб	250
Союз Українок Америки, Відділ 1	250
Союз Українок Америки, Відділ 3	250
Союз Українок Америки, Відділ 4	250
Союз Українок Америки, Відділ 8	250
Материй Союз Українок	250
Т-во О. Басараб	250
Укр. Золотий Хрест ч. 1	250
Укр. Незалежний Золотий Хрест	250
Укр. Гуманітарне Т-во	250
Негайна Поміч	250
Об'єднання б. Вояків Українців в Америці	250
Т-во б. Вояків УПА в ЗДА	250
Укр.-Американські Ветерани	250
Т-во Укр. Інженерів	250
Учительська Громада	250
Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч"	250
Українська Єдність	250
Т-во Просвіта	250
Т-во Родичів	250
Укр. Комітет повіту Бібрка	250
Укр. Літературно Мистецький Клюб	250
Орг. для Оборони Лемківщини	250
Укр. Буковинська Громада	250
В-во „Національна Трибуна"	250
Т-во Прихильників „АБН"	250
Союз б. Політв'язнів Українців	250

СПРАВА У. Н. ДОМУ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

Видано старанням і коштом громадян: **П. Стасюка, А. Ґелетія, Д. Кульчицької, П. Яреми, Н. Гладуна, Н. Кравчука, Н. М. Гулябродського, Д-ра Я. Макарушки, Д-ра В. Барана, М. Сурмача, В. Мандзюка, Ф. Ґарфінкеля, П. Шульмана, М. Гарасимчука, А. Васильціва, С. Стефаніва.**

Зредагували: **Р. Купчинський і А. Драган.**

Іван Керницький

ТАКА ЧИТАЛЬНЯ

(Зі збірки: „Святоіванські вогні")

Прекрасний Народний Дім поставили в Заліссю: одноперховий! Є четверо дверий, балькон і два комини. А вікна вам такі, як у костелі, різнокольорні шибки мають. На даху є навіть такий дріт, що громи з неба стягає... На Зелені Свята робили освячення. Величаве було ж посвячення: сам пан посол промовляв із балькону! Дві години балакав. Аж впрів! Було сім хорів, дві оркестри і дев'ять єгомостів. А простого народу, то видимо-невидимо! Як на відпусті в Крехові... На покрівлі повівав великий синьо-жовтий стяг, а таких, менших прапорчиків то і почислити було годі. Хто не подивився на новий будинок, так казав:

— О, тії залісяки, то не щобудь! Поставилися!... Адіть, який палац висадили!

Хоч воно, що правда, не штука забити крука... З будовою пішло, як по маслі: площа була ще з-перед війни, дубину й десять стосів каменя дала громада, а на решту прийшли гроші з Америки. Але свої люди також чимало причинилися... От, того тижня пізвали до суду одного „комітета", якому, кажуть, прилипло до пальців щось п'ятдесять долярів. ...Ну, сталося, годі... Головне — що Дім поставили. А решта — неважно.

Якось минулої неділі був я знову у Заліссю. Посилали мене від нашого Виділу „Просвіти" до їхнього відділу з письмом. Прийшов я, значить, до села та й питаю за читальняним г о л о в о ю. В читальні, кажуть, в Народному Домі! Ну, гаразд, заглянемо і туди.

Приходжу до читальні, а тут вам тихесенько, хоч маком сій! Спокійно... Дощик до вікон собі бубнить, якась мушка бренить в куточку... Шевченко з Франком поспускали вуси додолу, задумалися... Книжки в бібліотеці замкнені на ключ, газети, звинені в трубку, під столом валяються... А за столом позасідали просвітяни — виділові: голова, містоголова і секретар. Склонили голови на груди, очима кліпають та й ногами баламкають. Бо то, бачите, при слоті дуже добре дрімається...

Передав я їм своє писання та й розпитую про се і те:

— Як же, кажу, праця у вас поступає?

— Та во, так во...

— Еге...

— Ая...

— Ну, в читальні, то в вас не дуже глітно, — кажу далі.

Тут пан голова розплющив заспані очі та обдовився по порожній кімнаті.

— А ні, притакнув, зовсім глоти немає...

— Ви, питаю, мабуть частіше ввечорі сходитесь?

— А так, сходимося. А як же! Часом, от, прийдуть сусід Гарасим, часом ще дехто... Довго не світимо, бо гайсу шкода. Ну, воно, навіть, немає чого... Ще зимою, як зимою, та літом? Духота, знаєте... Так вам парно, хоч гинь. На свіжому повітрю краще посидіти. Здоровіще. Ми сьогодні тільки так-во, при слоті...

Тут, раптом, секретар читальні, що дрімав собі любенько та кивав головою, так здорово поколихнувся, аж телепнув бородою до стола. Він зараз таки і прокинувся з дрімоти. Ми привіталися і я поцілував його в руку, бо він мені приходиться стрийком. Він тутечки, в Заліссю, найкращий аматор: яку йому ролю не дай — грає, як німий!

— То що ж, кажу, стрийцю, яке тепер представлення робите?

Стрийко три рази чхнув, два рази позіхнув і раз плюнув:

— А жадного, каже, не робимо. Пощо та нащо? Від своїх людей останній грейцар відбирати? Ти не бачиш, який тепер крепір на світіж Соли немає за що купити?... Перше, як в нас не було Народного Дому, то ми старалися, як могли. Народ мучився, недосипляв, на проби' лазив... Та нині — ми на бороду плюємо! В нас є Народній Дім, чоловіче!

— Ну, то певно, якісь концерти влаштовуєте, або реферати?

— Ба ні... А нащо? Ніби Шевченкове свято вже клеїлося, але якось розійшлося. І, Франкове туй-туй мало бути, але наш диригент якраз тоді женився... Ну, та й наші люди вже нецікаві на таке. Вже їм це переїлося... Бо колись... хо-хо! В нас щонеділі було щось нове: як не вистава, то концерти, як не концерт, то реферет. Щоб заохотити, значить, людей! Щоб притягнути їх до будови Народного Дому! Та раз в нас є свій Дім, то й ми перестали журитися тими справами.

Тут і сивенький містоголова, що досі довбав соломинкою в усі, сказав своє слово:

— Ойой, Господи Боже! Тьфу! ...І нащо то та пощо то і кому то потрібне, я не знаю! Ну, не знаю!... Бігме, Ну;... Якісь реферати? Тьфу!... Та нащо? Крик у читальні робити?... Насходитья вам таких, ойой, таких, вибачне за слово, дрантюхів, смаровозів, а як пічнуть сєнди, а тенди, а дискусію, а політику, а таке-во — тьфу! В нас такого нема. По інших селах якісь партії, якісь нациналісті, в нас тихо-ша! Спокій... Маємо свій Дім, посходимося, посидимо так, як нині і фертик!

Так і не договорився я з просвітянами з Залісся. Бо, ніби, що з ними балакати?... Вони мають свій Народній Дім і фертик.

М. Дем'янчук (Міннеаполіс, Мінн.).

ЖОВТОБЛАКИТНІ ПРАПОРИ В ОДЕСІ

(Спомин).

Щорічні святкування Шевченківських Днів приводять мені на згадку незабутнє Шевченківське Свято 1920 р. в Одесі.

Було це в той час, коли, по блискучім поході на Київ злучених українських Армій, прийшла злопам'ятна осінь 1919 р. із шалією п'ятнистим тифом серед Армій. Це було після трагічного роздвоєння, коли недобитки однієї Армії прямували на захід, решта ж другої домовившись з Денікіном, — в напрямі на південь і в часі самого просування на полудне як хворі по лічницях, на возах чи серед інших обставин попадали в руки наступаючих большевиків.

До тих решток належали старшини, підстаршини й стрільці У. Г. А., що як реконвалесценти, після п'ятнистого та поворотного тифу чи дезинтерії, опинилися в числі кілька соток в Одесі зимою 1919/20 років. Ці реконвалесценти - виздоровці примістилися були в кілька різних будинках. Одним з таких домів був дім лікаря-грека, що втік з родиною з Одеси перед приходом большевиків, при вулиці „Полтавської побіди". Було нас там мабуть около 30 людей. Харчувалися ми в харчівні, що містилася в будинку одеської біржі.

В той же час большевики були щойно короткий час панами Одеси тож і не диво, що залишили вони нам, старшинам У. Г. А. свободу руху. Тоді в Одесі виходив ще навіть офіціоз українських комуністів „Боротьба". Ми в своїх розмовах досхочу критикували совєтську владу, не боялися якогось доносу та кари за це. Пригадую собі, що в той час було в Одесі щось в роді галицького командування міста, де командантом був от. Гарабач. Він то час від часу скликав нас на старшинські збори. Сьогодні не пригадую собі порядку нарад ані теми, що їх обговорювано на них, однак нас повідомлювано про різні біжучі справи та події. Тоді довідувались ми, що з решток війська У. Г. А. має творитися, чи вже твориться десь в Бірзулі чи Балті військові формації і що ми всі, по цілковитім видужанні, туди підемо. Про те, що „якось" справи з большевиками налагоджуються міркували ми також з того, що в одній із одеських казарм творився вже полк т. зв. галицько-чорноморської дивізії, в другій казармі видавали, — кому треба було, — новісінькі мундири англійської форми. На проходах по місті, до чудового т. зв. Миколаївського бульвару, до ще гарнішого т. зв. Олександрівського проспекту, по славній Дерибасівській вулиці до прекрасного собору та на різних балачках сходив нам час.

А тут зближається кінець березня. — Ми довідалися, що Одеса готовиться до відсвяткування пам'яти Шевченка.

І справді, згодом на вулицях міста, на перехрестях, площах та на державних будинках появилися прерізні афіші, образи та транспаренти з виїмками з Шевченкових творів. Сьогодні не пам'ятаю їхнього змісту, тільки пригадую собі, що своєю величиною були вони імпозантні. Не пам'ятаю також, чи був це будній день чи неділя в той пам'ятний день, коли мало відбутися Шевченківське свято.

Ранком того дня прибрався кожний з нас в те, що мав найкращого і ми всі вийшли на збірну площу перед одеським собором. Там були вже деякі частини червоноармійців з червоними прапорами та транспарентами, були вже й деякі групи цивільного населення теж із червоними прапорами та різними транспарентами, а також був уже курінь галицько-чорноморського полку морської піхоти із своїм полковим командиром ген. Яхонтовом-Сокирою. На одному місці збиралися також виздоровці У. Г. А. Народ напливав на площу щораз більше та уставлявся в чотирокутник. Згодом майже ціла площа перед собором й вулиці, що вели до неї, були вщерть виповнені масами народу. Побіч червоних прапорів видніли тут і там українські жовтоблакитні. А народ дальше надходив, число жовтоблакитних прапорів помітно зростало. Перед формуванням походу, що з площі міста — між іншими також Дерібасівською — на площу перед будинком одеського оперного театру — з'явився на площі перед собором совєтський командир 45 сов. стрілецької дивізії, що стаціонувала тоді в Одесі. Коли він із свого авта побачив таку масу жовтоблакитних прапорів, розлютився, вискочив на сидження свого авта, вийняв револьвера та, вимахуючи ним, став щось страшенно кричати в сторону жовтоблакитних прапорів. Звичайна річ, лише найближчі до нього могли розуміти що він кричить, бо маса на площі гула тим звичайним рокотом тисячів голосів й не чула нічого із крику сов-дива. І може він осатанілий був би ще довше кричав, але якийсь другий „совєт", що сидів в авті, потягнув його і він присів в авті.

Святочний похід розпочався. Відкривав його малий відділ червоноармійців, а за ним йшов курінь галицько - чорноморського полку під командою ген. Яхонтова- Сокири. Треба було видіти ту симпатичну, середнього росту людину в гарній черкесці та з прекрасним вже сивіючим запорозьким вусом!... Маєстатично ступав він попереду свого парадного куреня. А той курінь?! Хлопці добірні, здорові, всі в нових англійських однакового кольору одностроях в нових англійських черевиках. Пам'ятаю, як курінь ступив на Дерібасівську вулицю чомусь дано команду до „почетного ходу". Як вдарив ритмом курінь об одеський брук, то здавалося що кам'яниці здригаються, а йшов курень рівнесенько, мов якийсь гвардійський батальйон найкращої мирної армії.

Сотня виздоровців У. Г. А. йшла за куренем галицько-чорноморського полку, а за нами знов совєтські частини, оркестри та, напереміну, різні робітничі та громадські товариства та організації з прапорами та транспарентами. Між ними начислено 26 чи 29 жовтоблакитних прапорів, що плили понад головами тисячної людської маси головними вулицями Одеси до площі перед будинком міського оперного театру та засвідчували волю одеського українського населення вшановувати пам'ять Тараса Шевченка, як українського національного поета. Посередині театральної площі збудовано провізоричний пам'ятник Шевченка та малу трибуну для промовців.

Учасники походу входили на площу та занимали місця навкруги пам'ятника. Коли вже всі були на площі, почалося свято. Пригадую собі, що на трибуну виступали різні промовці та декляматори. Недалеко трибуни уставлений хор співав, а оркестра грала. Не забуду ніколи враження, яке зробив на мені той спів хору, що виконав „Заповіт" — Стеценка. Тисячна маса слухала „Заповіту" з відкритими головами, в святочному зосередженні, а в низу клекотіло Чорне море... Могутні слова „Заповіту" відбивалися луною від окружаючих площу будинків, проривалися випадами вулиць в сторону Чорного моря, наче стелилися на його хвилях та рокотом грому неслись в широкий світ наче наказуючи — „кайдани порвіте, і вражою, злою кров'ю волю окропіте!...

Мені тоді здавалося, що слова ці звернені не лише до нас — українців, а й до інших народів...

Після закінчення промов, деклямацій та співів залишилася ще дефіляда всіх учасників перед пам'ятником Т. Шевченка. І знов те незабутнє враження, те таке незбагнене тремтіння перед виступом нашої сотні на дефіляду... Вже залунали слова команди і виструнчився наперед бравий курінь тай поплив в один такт як один велит... зараз за ним на команду „сотенного" підтягнулися й ми — виздоровці, зібрали всі свої фізичні сили, виструнчились й виступили ніби здорова сотня... за нами йшли дальші тисячі, схилялися прапори, всі віддавали поклін безсмертному Тарасові.

Вечером того дня відбувся в оперній театрі концерт в честь Т. Шевченка. Я не був ще в порядку із своїм здоров'ям і дістав гарячку то й не міг бути на концерті. Здоровіші товариші були та опісля із чималим зворушенням ділилися і мною своїми враженнями з концерту. Зокрема живо та з великою радістю описували мені кінець концерту. Тоді якийсь большевик зачав співати „Інтернаціонал", але десь інде заінтонував хтось з наших „Ще не вмерла Україна". Як на команду ціла саля підхопила український національний гимн тай відспівала його гідно й достойно, як і слід на закінчення такого свята на українській землі.

Коли сьогодні, по 32 роках, дивлюся на це дійсно українське Шевченківське свято в Одесі під большевицьким режимом, мимоволі запитую себе, чи можлива була б така українська національна маніфестація як кажу вже тепер і в Одесі, коли большевики міцні, але пр. в р. 1945 і... у Львові?, а як була б вона можлива, які жахливі наслідки, оскаженілих большевиків потягнула би вона за собою?! Скільки тисячів людей потерпіло би за вияв своїх національних почувань з нагоди святкування річниці народин чи смерти свого національного генія і пророка — Тараса Шевченка.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ

Напередодні концерту Дарії Каранович-Гординської

Дня 18. травня 1952 р. відбудеться в репрезентативній залі американського музичного світу, в нюйорському Тавн Гол, концерт видатної української піяністки Дарії Каранович - Гординської, яка своїми мистецькими досягненнями здобула собі в музичних колах Середущої Европи ім'я мистця непересічної міри. Українська публіка метрополітального Ню Йорку матиме добру нагоду почути високоякісні продукції нашої піяністки в її прем'єрному виступі на американській концертовій естраді.

Дарія Каранович-Гординська

Під час зустрічі в Літературно-мистецькому Клюбі в Ню Йорку ми мали змогу довідатися від п. Дарії Каранович-Гординської про етапи її мистецького зростання і хочемо поділитися цими відомостями з українською суспільністю.

Наша піяністка, дочка відомого науковця, пок. проф. д-ра Ярослава Гординського, сестра поета і маляра Святослава, вже сьомилітньою дитиною почала вчитися гри на фортепіяні в рідному Львові, у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка, в клясі композитора Василя Барвінського. По дев'ятьох роках науки вона переїхала за кордон на дальші студії до Відня, тодішнього музичного центру Европи, де вчилася у професора Е. Штосрмана. Швидко потім дісталася до Високої Музичної Школи у Відні і там під керівництвом відомого піяніста і педагога д-ра П. Вайнґартена покінчила з відзначенням клясу майстерности. Але й пізніше, після закінчення найвищих музичних студій, наша піяністка, продовжуючи свій шлях до мистецьких вершин, контролює свій піяністичний ріст у славнозвісного віденського піяніста-віртуоза і композитора Еміля фон Завера.

Вже в молодих роках наша піяністка виявила неабиякий музичний талант і мистецькі вальори: вона, хоч українка, здобула перше місце на конкурсі молодих піяністів Польщі у Варшаві; своєю перемогою вона причинилася тоді до закріплення доброго імени Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, музичного парнасу галицької України, перед чужинцями. А вже після закінчення музичних студій, Каранович-Гординська виступила з низкою концертів не тільки по різних містах Австрії, зокрема в Зальцбурзі та Відні, але також по інших музичних центрах Середущої Европи, в Берліні, Празі, тощо, здобуваючи блискучі успіхи та незвичайно прихильні відгомін в оцінках европейської музичної критики. Окрім того вона брала участь в радіових авдиціях та працювала в ділянці камерної музики у Віденському Філармонічному Квартеті. Перебуваючи в 1945 р. в Лінцу, наша піяністка, завдяки своєму виробленому імені, входить в члени правління Об'єднання Горішньо - Австрійських Мистців, яке керувало мистецьким життям в тій частині Австрії, що була поза большевицькою окупацією. Там побіч самостійних концертів Дарія Каранович-Гординська входить в склад знаменитого Горішньо-Австрійського Фортепіянового Тріо. 1951 р. наша піяністка еміґрує до ЗДА і вже в дуже короткому часі після приїзду задемонструє свої мистецькі осяги перед американською публікою Ню Йорку.

В часі своєї музичної карієри Каранович-Гординська визначилася як непересічна інтерпретаторка зах.-европейських композиторів, а зокрема виявилася гарячою приклонницею модерних творців, згадати б передового чеського композитора Й. Сука або австрійського сучасного композитора П. Маркса, які — до речі — були учителями наших композиторів Н. Нижанківського, З. Лиська та М. Колесси. Однаке найбільшою заслугою нашої піяністки був великий вклад в пропагування та поширення української музичної літератури серед европейського музичного світу. Побіч композиторів інших національностей на концертових програмах Дарії Каранович-Гординської обов'язково були поміщені твори таких українських композиторів, як В. Барвінського, Н. Нижанковського, В. Косенка, Л. Ревуцького, М. Колесси. Завдяки її мистецькій репутації творчість українських композиторів промостила собі шлях до репертуару европейських виконавців, а разом з тим імена українських композиторів стали рядом з іменами інших визначних композиторів. В тій галузі Дарія Каранович-Гординська виявилася піонеркою нашої музичної культури і тою благородною роботою підкреслила вклад української музики в скарбницю всесвітньої культури.

В програму концерту 18 травня, окрім творів старших европейських майстрів Баха, Брамса, Шопена та модерних композиторів Маркса, Сука, Завера, американця Геніга, ввійде твір нашого передчасно померлого композитора Нестора Нижанковського, а саме мала сюїта „Чотири листи до неї", що буде новинкою не тільки для американської публіки, але й для подавляючої більшости українців.

Ігор Соневицький

ПОШТА УНСОЮЗУ

Ю. К., Рачестер, Н. Й.

Пишете, що покликали Вас до війського служби, і тому покладете обезпечення в У. Н. Союзі, бо держава дає Вам обезпечення безплатно.

Це правда, що державне обезпечення вистачає Вам в часі військової служби, але по закінченні цеї служби треба буде заплатити навіть за державне обезпечення, щоб його задержати.

Головна річ в цьому, що обезпечення в У. Н. Союзі може стати Вам в пригоді. По повороті до цивільного життя зможете користати з резерви, яку Ви нагромадили на Союзовій грамоті, і затягнути позичку або вибрати готівку, що допоможе Вам в переході до цивільного життя. Такої допомоги не дасть Вам державне обезпечення.

Військова платня вистане Вам на оплату вкладок в У. Н. Союзі, бо Ваші видатки будуть значно менші від видатків, які Ви мали в цивільнім стані. Це теж промовляє за тим, щоб Ви не покидали обезпечення в У. Н. Союзі.

М. Л., Ню Йорк, Н. Й.

Ваша грамота на 20-літнє забезпечення буде виплачена в місяці червні, бо грамота видана з датою 30-го червня 1932 року. Значить, що по заплаченню вкладки за місяць червень, Ви перестаєте платити вкладки, а забезпеченням на ціле життя. Очевидно, маєте причину радіти, що позбулися одного видатку кожного місяця.

При цій нагоді пригадуємо Вам, що з виплаченою грамотою кінчиться теж Ваше активне членство в У. Н. Союзі. Помимо цього, що будете забезпеченим до кінця життя, то це не дає Вам привілеїв користати з допомогового фонду ні з права голосу на зборах Вашого відділу. Не можете бути урядником у відділі ні делегатом на конвенцію, бо з виплаченою грамотою перестаєте платити теж на фонди. Як активному членові, що досі цікавився своїм відділом і Союзом, Вам прийдеться важко відчути цю зміну у Вашім членстві.

Щоб Ви могли продовжувати свою активність в організації, радимо Вам вибрати додаткову грамоту, хоч би на $500, бо це дасть Вам всі членські права і привілеї. У Вашім віці можете вибрати додаткове забезпечення на суму $500, бо враз з виплаченою грамотою Ваше забезпечення буде на суму $1,500. Але треба Вам зробити це зараз, бо по осягненню віку 55 років, буде запізно на додаткове забезпечення.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

Інж. агроном **ЄВГЕН БРИЛИНСЬКИЙ**, б. сотник У.Г.А., б. директор Рільничої Школи „Просвіта" в Милованні, б. директор Державного Хліборобського Ліцею в Черниці, біля Львова, проживши 63 роки, упокоївся у Бозі по тяжкій недузі в Істоні (Easton, Pa.) дня 13. травня 1952 р.

Похорон відбудеться в суботу, 17. травня 1952 р., о год. 10-ій перед полуднем.

Олена Голіцинська-Брилинська, дружина
(4 Lucycrossing Rd., Easton, Pa.).
Стрілецька, сестра
Валентина Олесницька, сестрінка

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ГЕРОЇНІ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ

дістали це званя і ордени Леніна та золотої медалі „Серп і Молот" Журавель Килина і Штундер Ні[illegible] Таращанського району, Київської області за вирощування [illegible] коксагизу в колхозах ім. Каґановича і ім. Калініна. („Рад. Укр." 2 квітня).

Після укрупнення колхозів де далі з географічних означень українських сіл зникають назви сіл і в московську ґеографічну лексику на Україні вводиться ленінсько-сталінсько- -каґановичівські терміни для означення ґеографічних понять. Це є один з найважніших відтинків нищення Москвою України — стирається ґеографічне поняття України в мові народу, нищиться психологічний комплекс України в свідомости народу.

ІДЕОЛОГІЧНА РОБОТА ПАРТІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

під такою назвою в московській „Правді" надрукована (в Рад. Укр." передрукована) стаття Л. Мельнікова, секретаря ЦК. КП(б) У, стрижнем якої є зміцнення, посилення і насназення ідеологічної роботи, отже питання філософії, історії і історіософії, мистецтва, літератури, культури. Він каже: „партійні організації посилили увагу до діяльности інститутів філософії, історії, літератури, фолькльору і етнографії Академії Наук УССР. Підготовляються праці про благородний вплив передової російської громадсько політ. думки і культури на розвиток української культури, про історичну дружбу українського і російського народів... колективи інститутів історії і літератури Академії наук УССР склали проєкти підручника „Історії Українськoї ССР".

„У минулому році видавництва республіки випустили 2420 назв книг загальним тиражем близько 64 міл. примірників. У цьому році загальний тираж значно зросте. Збільшиться випуск книжок про ленінсько-сталінську дружбу народів і радянський патріотизм, творів класиків російської літератури, сучасних російських письменників і письменників „братніх народів".

„Республіканські і обласні газети тепер глибше висвітлюють ідеологічну роботу партійних організацій, діяльність науково-дослідних закладів, вищих учбових закладів, шкіл, культурно-освітніх закладів, творчих спілок".

В статті специяльно наголошено незадовільність ідеологічної роботи в західних областях України.

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках була надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАД-Комітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

20172 Марія Перцак Дзула тету Анну Тупісь.

20173 Андрій Гринюк Василя Бохенського, який виїхав до ЗДА в 1948 р.

20174 Мирослав Бульбачинський брата Василя, що виїхав до Америки з Німеччини в 1949 р.

20175 Михайло Задорожний друга Теодора Мацькова.

20176 Параска Слободян земляка Володимора Геву, що приїхав до ЗДА в 1951 р.

20177 Василь Гончар земляків Ваняля і Галю Іщенко та Едварда і Галю Майовських.

20178 Марія Лавна Владека Борецького, уродженого в Америці а його батька з села Нивеці, пов. Радехів.

20179 Анна Терлецька подругу Марію Бойчук, що виїхала з Німеччини в 1949 р.

20180 Михайло Торчинський друга Володимира (Хому), сина Анни і Михайла, до ЗДА виїхав перед 2 війною.

20181 Ілько Гомзяк сестру Ольгу та братів Василя і Олексу, які до 1945 р. були в Німеччині.

20182 Федора Сенюка, правдоподібно живе у Ню Йорку, просимо подати свою адресу.

20183 Васька Ніколенко, уроджена в селі Стеблів, область Київ, свойого батька, що виїхав в 1914 р. до ЗДА, до 1939 р. писав.

20184 Іван Грицько стрийків Дмитра і Параску Грицьків, що мешкали у Вунсокет.

20185 Ілько Федаш Івана Войтовича зі села Корманичі, пов. Перемишль, який приїхав до ЗДА перед другою війною й правдоподібно живе у Филаделфії.

20186 Параню Міхалків із села Цісов, пов. Болехів просимо подати свою адресу.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті.

• СХОДИНИ •

ЧЛЕНАМ УСГ-НЮ ЙОРК ДО ВІДОМА!

В п'ятницю, 16.V.1952 р. в домівці УСГ при 123 — 2nd Ave., New York — відбудуться —

ШИРШІ СХОДИНИ ГРОМАДИ

на програму яких складатиметься:

а) Обміркування актуальних проблем українського студентства в ЗДА (в тому числі одна із головних: питання творення професійної студентської централі в ЗДА).

б) Організаційні справи УСГромади.

До участи в цих Сходинах зобов'язані всі члени Громади. Радо привітаємо не-членів Громади дійсних студентів.

Початок Сходин — точно в год. 7:00 ввечері. Управа УСГ.

• ЛЕКЦІЇ—НАУКА •

ПІЯНІСТКА КАЛИНА ЧІЧКА-АНДРІЄНКО

дипломована в Берліні — уділяє :—

ЛЕКЦІЇ ГРИ НА ФОРТЕПІЯНІ

Зголошення кожної пятниці і суботи між 7—8 год. ввечір в Літературно-Мистецькому Клюбі, 149 — 2-га Евеню в Ню Йорку.

Лекції відбуваються в Мангатані і Бруклині.

Тел.: DI 6-0736

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin, Branch 259, will be held Sunday, May 18, 1952 at the Church Hall, 4952 So. Paulina St. at 2:00 P. M. — P. Trusiak, Rec. Sec'y.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 18. травня, точно о год. 4. пополудні, в галі У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей Вест. Проситься всіх членів прийти на час і полагодити справи, які будуть на деннім порядку, та заплатити свої місячні вкладки. — В. Максимюк, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр., P. O. Box 43, Southport, Conn.

• НОВІ КНИЖКИ •

УВАГА!

Нова велика п'єса **„ЧОТИРЬОХ З МІЛЬЙОНІВ"**, трагедія на 5-ть дій, 12 картин П. Савчука, що змальовує боротьбу українського народу з московським окупантом, яка розчулить найтвердіші серця своїм правдивим трагізмом, можна набути за 75 цент., або 4-ри за 3 дол. з пересилкою. Тираж малий, спішіть набути.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA"
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

Більшу кількість та всі бажаючі Книгарні можуть набути з відповідною для себе знижкою:

W. MYCHAJLOWYCZ
383 Grand St., Jersey City, N. J.

ТАРЗАН, ч. 2831. Рішається доля.

На крик болю Лети, Тарзан скочив до Хірамового горла з лютістю леопарда Шіти.

Пальці непохитно розчавлювали його горло в безжалісним стиску і дике гарчання звірюки з джунґлів мішалося з риком страху.

Трясучи ним як тер'єр трясе щуром, Тарзан підніс кричачого Хірама високо над вою голову і цілепрямовано крокував в напрямку до внутрішнього краю вирви.